

INDEX
Az internet nem ellenség
6. oldal

INDEX
Minőség – könyvtár
– minősített könyvtár
10-11. oldal

COPYRIGHT
Nem oktatás, hanem játékos,
gyakorlati képzés
15. oldal

2016. július · II. évfolyam, 3. szám

KÖNYVTÁRI Mappa

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei könyvtárosok lapja

Gyerekek
a könyvtárakban

KÉPEK A KÖNYVTÁRNAK

Szekeres Erzsébet Gödöllőn élő képzőművész Fésűs Éva négy mesekönyvéhez (Aranypofácska, Csupafül, Tapsikáné fülönfüggője, Nyúl a cylinderben) készült akvarelljeit adományozta a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtárnak. Az összesen nyolcvan alkotás egy részéből Mesés képek címmel nyílt kiállítás, elsőként a megajándékozott könyvtár galériájában. A munkákból utolsó, színes oldalunkon közlünk összeállítást.

TARTALOM

Köszöntő

A meseillusztrációk adományozásának igaz története 1

Index

Praktikák az olvasóvá nevelésben 2

A készségfejlesztő kuckóktól a nyári táborig 3

Az internet nem ellenség! 6

A felújítás hozadéka – Hernádkak története 7

Nem csak új bútor: több lehetőség 8

Minőség – könyvtár – minősített könyvtár

10 Meghatározó a könyvtáros személye! 12

Referátum

A problémás olvasóról

13 Copyright 15

Nem oktatás, hanem játékos, gyakorlati képzés

Ex libris

Hobbija és munkája a helytörténet 16

Graduálé

A Herman Ottó Múzeum Szakkönyvtára 17

Genius loci

Tersánszky Józsi Jenő találkozói Miskolcon 18

Tükör

Kódex, Biblia és sok-sok kortárs

19 Könyvhét – megyei megnyitó és programok

20 Fesztivál a család aprajának, nagyjának 21

Kölyökbuli Patakon 21

Rákóczi-konferencia 21

Appendix

A világ első szabadtéri kökönyvtára 22

Óriás könyvek ember nagyságú hősei

22 Tezaurusz

Teddy Maci Kórház a könyvtárban 23

Füveskönyv és gyógynövénykert 23

A MESEILLUSZTRÁCIÓK ADOMÁNYOZÁSÁNAK IGAZ TÖRTÉNETE

Négy évvel ezelőtt egy tiszteletteljes felhívást kaptam Miskolcra, a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár gyermekkönyvtárának vezetőjétől, Miklós Katalintól, hogy négy helyszínen beszéljek gyerekeknek Fésűs Éva: Nyúl a cylinderben című könyve rajzainak megszületéséről.

Izgatottan vártam a találkozást, hisz advent idejében voltunk, „várakozásban”.

Megérkezésem után tudtam meg, hogy első nap Miskolctól dél felé fogunk menni két helyszínre, és ez lesz az első napi munkánk. Másnap a Bükk hegység rejtekébe, egy kicsi településre, majd utána a megyei könyvtárba.

Az első helyszín egy iskola volt. Az épület és környéke szép és tiszta, az emeleten az igazgatónő fogadott, majd bevezetett abba a terembe, ahol az előadást kellett tartanom. A vetítővásznat előkészítettük, és vártam a tanterembe a gyerekeket. Jöttek, jöttek, sorban leültek az összetolt padokra, asztalokra, a padok előtt lerakott laticellapokra, törökülésben.

Ahogy néztem őket, láttam, minden kisgyerek a folyosón hagyta a cipőjét. Az első osztályostól a felső tagozatosokig ott szorongott 60 gyermek. Halkan beszéltek és figyeltek, hogy mi is fog történni.

A gyerekek szeme csillogott, mint a fekete gyémánt. A beszédemet elkezdtem és meséltem nekik a kicsi nyúlról és az ő történetéről. Tudtam, az időt be kell tartani, azt nem szabad túllépni, mert akkor a varázslat megszűnik. Sikerült! Utána megköszönték és mentek a cipőjüket felvenni, és mindenki indult az osztályába. Igazgatónő behívott az irodájába, beszélgettünk, és elmondta, hogy az iskola összlétszámának kb. 70-80%-a cigány kisgyerek. Szófogadó, igyekvő kis hadsereg.

Elbúcsúztam, és indultam a következő helyre. Ahogy az igazgatónő szobájából kiléptem, az ajtóval szemben a falnak lapulva egy kicsi leányka állt, szinte a fallal akart eggyé válni, mellette egy kisfiú rövid

”

Erre én megkérdeztem:
- Valami baj van, kicsim?
- Nem - mondta ő. - Csak
látni akartalak még.
És rám nézett gyönyörűsége-
s fekete szemével. Elsírtam
magam, mert ez többet
ért mindennél, minden
kitüntetésnél.

”

fekete haja kefeként állt a feje búbján, huncut szeme a kislány felé nézett, és súgta neki: – Ő az? A kislány annyit mondott neki halkán – igen. Erre én megkérdeztem: – Valami baj van, kicsim? – Nem – mondta ő. – Csak látni akartalak még. És rám nézett gyönyörűsége fekete szemével.

Elsírtam magam, mert ez többet ért mindennél, minden kitüntetésnél.

A következő állomásom szintén iskola volt, és itt 80 gyermek várta a Nyúl a cylinderben történetét.

Másnap a kis bükki település olyan volt, mint édesanyám kék mellyes köténye, mikor az alsó két sarkát összefogta. A kicsi, régi iskolában 15 fős osztály várt. Ezután a megyei könyvtárban Miskolcon találkoztam a gyerekekkel. A két nap alatt kétszáz felett volt a hallgatóság száma, akik a mesét hazavitték a fejükben és örültek, hogy hallhatták.

Most megkérdeztek tőlem, miért határoztam úgy, hogy a gyermekkönyvtárnak adományozom Fésűs Éva négy mesekönyvének illusztrációit. Válaszom az volt, hogy a képeket gyerekkönyvtárakban állítsák ki, hogy a gyerekek mindenkor láthassák, olvassák Éva néni könyveit – és a képekről a saját meséjüket is elképzelhessék.

És mi volt az indíttatás? A „csodaszemű” kislány. Mert úgy éreztem, hogy a két nap több mint kétszáz mesehallgató kisgyerekből, ha csak egy is volt, aki többet kapott és érzett, akkor már megérte, hogy ezt a feladatot elvállaltam és végigcsináltam.

Szekeres Erzsébet
képzőművész

PRAKTIKÁK AZ OLVASÓVÁ NEVELÉSBEN

A kulturális élményekhez való jutáshoz számos módszert kínálnak a gyermekkönyvtárak a könyvtárosok „százlábúja”, a gyermekkönyvtáros közvetítésével. A „százlábú” tarsolyában jó néhány eszköz, módszer lapul: irodalmi ismeretterjesztés, gyermekfoglalkozás, vetélkedő, olvasásnépszerűsítő rendezvény, koncert, író-olvasó találkozó, levelezős és illusztrációs pályázat, kézműves játszótér, napközis tábor stb.

Ezeknek a könyvtári „praktikáknak” a fő jellemzőjük az, hogy a résztvevő gyerekek játékos formában sajátítják el a könyvtárban való tájékozódás különböző formáit – hagyományos és elektronikus –, felfedezhetik a közös játék és a közös alkotás örömét, kreatív készségeiket is bebizonyíthatják, és az olvasmányélmények sokféle megjelenítésére is teret kapnak.

A gyermekkönyvtáraknak fontos tevékenységük az iskolai és óvodai csoportok fogadása, ezeknek a foglalkozásoknak tartalommal való megtöltése. A csoportos foglalkozások témája és jellege sokféle lehet.

Ugyanez mondható el a foglalkozásokon alkalmazható metodikáról is.

A csoportos foglalkozások szinte mindegyikénél hatékony és népszerű a gyermekek körében az úgynevezett feladatkártyás módszer. Az előre megszerkesztett kártyák segítségével a résztvevő tanulók indirekt módon fedezhetik fel a könyvtári rendszer sajátosságait. Az állatvilágra, népszokásokra, ünnepekre, a természeti jelenségekre, írókra, költőkre stb. vonatkozó kérdések

A könyvtárban gyerek és felnőtt számára egyaránt elérhető és felfedezhető a tudás. A tudás birtoklásának örömét csak az vallhatja magáénak, aki teret és időt legyőzve tesz is érte. A gyermekkönyvtárak egész tevékenysége ehhez a „birtokláshoz” biztosít lehetőséget különböző szolgáltatásaival.

lehetnek a kártyákon, melyekre az adott dokumentum megkeresése után adnak választ a tanulók. Ezzel a módszerrel a könyvtárban való tájékozódást és a könyvhasználatot egyszerre sajátítják el a résztvevők.

„Feladatkártyaként” funkcionálhat bármely termés, virág vagy gyümölcs is. Kérdések ezekhez is köthetnek. A konkrét tapasztalás és a vizualitás révén az ismeretátadás még hatékonyabb lehet.

A szókinccs és a fantázia fejlesztésének jó eszköze lehet például a Meséld te a végét! című könyvtári játék. Egy megkezdett történet folytatása és befejezése a feladat ezen a foglalkozáson. A gyermeki kreativitás mérettethet meg az activity típusú játékokban, amelyek során mesecím, meseszereplők, szólás, közmondás körülírása, rajzolása és elmutogatása a feladat.

Az irodalmi élmények megjelenítésére kiválóan alkalmas a papírszínház, a hangoskönyv, a drámapedagógia sokrétű könyvtári alkalmazása is. A levelezős játékok és a családi vetélkedők mind-mind a könyvhöz, az olvasáshoz való viszony elmélyítését szolgálják.

A gyermekkönyvtári tevékenységben alkalmazható módszereket sorolhatnánk napestig. Célunkat akkor érjük el, ha látogatóink között van legalább egy olyan ötéves, aki így vélemez: „Ezt a könyvtárat be nevezném a mesebeli versenyre, ahol ez a könyvtár a legszebb címet nyerné.”

Miklós Katalin

„Minden ház építését alulról kell kezdeni, azonképpen a magyar irodalom olvasóközönségének a nevelését is alul, a gyermekeknél kell kezdeni.”
Benedek Elek

A KÉSZSÉGFEJLESZTŐ KUCKÓKTÓL A NYÁRI TÁBORIG

Az olvasóvá nevelés milyen gyakorlatai működnek a megye gyermekkönyvtáraiban? Erre kértünk választ több városi könyvtár munkatársaitól abban bízva, hogy tudunk egymásnak újat mondani – vagy megerősítést nyerni a kollégáktól. Bőséges anyagot kaptunk! Beszámolóiból igyekeztünk úgy válogatni, hogy minél többféle módszert fel tudjunk mutatni összeállításunkban.

MESÉVEL AZ OLVASÓVÁ NEVELÉSÉRT

Hogyan kellene a gyerekeket olvasóvá nevelni? Ezt a feladatot az iskolák a könyvtárral karöltve oldhatják meg. Ennek leghatásosabb formája pedig a könyvtári foglalkozás, amelynek keretében bármilyen témát fel lehet dolgozni, tehát minden tantárgy oktatásában használni lehet.

Cyöngyfüzés a legjobb időtöltés

Az encsi könyvtárban is tapasztaljuk: a gyermekek általában félnek az újtól, a számukra ismeretlentől, így a könyvtártól is. A megszeppent gyerekek pedig észre sem veszik a sarokban megbúvó otthonos kis kuckót, a falakról rájuk mosolygó ismerős mesefigurákat. Amikor csoportosan érkeznek, könnyebben leküzdik félelmüket, és gyorsan feloldódnak.

Könyvtári foglalkozást bármilyen témakörből tartunk, tanítójukkal, csoportosan jönnek a gyerekek. A könyvtári foglalkozások mégis sokkal nyitottabbak, szabadabbak, mint egy iskolai óra. Nem kötődnek a tantervhez és az iskolacsengőhöz. Amikor először lépnek be a könyvtárba a gyerekek, könyvtárbemutatót, kézműves foglalkozásokat tartunk, ekkor ismerkednek meg a könyvtár épületével, a házirenddel, a könyvek elhelyezésével a polcokon és a könyvtárosokkal. Második, harmadik és negyedik osztályosoknak könyvismertető foglalkozásokat szervezünk, ahol megismerkedhetnek a szótárak, enciklopédiák, lexikonok használatával. A lehetőségek tárháza természetesen nyitott, a könyvtáros egyéniségétől, képességeitől, fantáziájától és temperamentumától függ, hogyan próbál hatni a gyerekekre, hogy otthonosan mozog-

janak a könyvek között, hogyan tudja megszerettetni velük az olvasást és a könyvtárat, hogy ezáltal önálló, értő olvasókká váljanak.

Novák Mónika

EGYÜTT A CSALÁDOKKAL, A CIVILEKKEL

Kazincbarcikán a gyermekkönyvtár nyitvatartási ideje megegyezik a felnőtt részlegével. Rendszeresek a kisgyermekes családok látogatásai, hiszen amíg a szülők válogatnak és olvasnak, addig gyermekük ugyanezt teheti anélkül, hogy aggódni kellene hollétük miatt.

Az elkülönített helyiségben, 100 négyzetméteren működő gyermekrészlegben álló, kör alakú könyvespolc belső terében készségfejlesztő és egyéb játékok találhatóak – itt a legkisebb gyermekek is szívesen tartózkodnak. Jelentősen megnövekedett a baba beiratkozások száma. Ezen korosztály és szülei számára Ringató foglalkozásokat szervez a könyvtár.

Heti rendszerességgel óvodás csoportok járnak délelőttönként foglalkozásokra, melynek rendkívül nagy hozadéka, hogy megnövekedett az ilyen korú könyvtárba járó gyermekek száma, illetve az, hogy számukra tematikus foglalkozássorozatok építhetők fel.

Az általános iskolás korosztály délutánonként látogatja a könyvtárat, szervezett foglalkozások keretében, osztályonként.

Rendkívül népszerű a városban a könyvtár által szervezett nyári napközis olvasótábor. Minden év augusztusában, három héten keresztül tematikus hetekkel, különféle programokkal várják a könyvtárosok a gyere-

A mese bűvöletében

keket, melyek között a rövidebb ifjúsági irodalmi művek, mesék feldolgozása mellett teret kapnak városismereti programok, kiállítás-látogatások és természetesen az író-olvasó találkozók és kézműves foglalkozások.

A könyvtár jó kapcsolatot ápol a városban működő civil szervezetekkel, képviselőik gyermekprogramokat is bonyolítanak a könyvtárban és kisebb ajándékokat készítenek a gyermekolvasóknak.

A havi rendszerességgel működő Gyermek Kuckó Klub egyre népszerűbb az általános iskola alsó tagozatosai körében, ahol nyelvi feladatok mellett mesét dolgoznak fel, Házi feladat klubban tanulhatnak, és szavalóversenyre is felkészülhetnek.

Molekné Kőrösi Beatrix

OTTHON ÉREZZÉK MAGUKAT

A mezőkövesdi könyvtárban azt szeretnénk elérni, hogy a könyvtárlátogatás a szabadidő eltöltésének egyik formája legyen.

Nagyon jó kapcsolatot ápolunk a helyi óvodákkal és iskolákkal, ahonnan rendszeresen fogadunk csoportokat egy-egy könyvtári órára. Ezek egyrészt igazodnak a pedagógusok igényeihez, másrészt a kollégánő tanévenként új tematikát állít össze, amelyből a tanárok, óvónők választhatnak. Az elmúlt években feldolgoztuk

például az esztendő jeles napjait, a régi mesterségeket, valamint a hangszeres világát. Egy-egy ilyen alkalommal lehetőség van kézműves foglalkozásra is, amelynek témája kapcsolódik a feldolgozott anyaghoz. Ezekből a diák- illetve óvodás csoportokból sokan visszajönnek nyitvatartási időben

a szülőkkel, hogy könyveket kölcsönözzenek.

Szombat délelőttöként egyéni kézműves foglalkozásokat is tartunk, ahol különféle technikákkal (dekupázs, festés, ragasztás, montázs stb.) ismerkedhetnek meg és az általuk készített „kézműves termékeket” haza is vihetik. Évente három-négy alkalommal tematikus napot tartunk, ahová külsősöket is meghívunk. Így volt már vendégünk mézeskalácsos, csuhéfonó, foltvarró stb.

Az író-olvasó találkozók lehetőségét is kihasználjuk. A legnagyobb sikerük az interaktív előadásoknak van,

hiszen a kicsik nagy örömmel veszik, ha tényleges szereplői lehetnek a műsoroknak.

Fontos az is, hogy az itt „szolgálók” jól értsenek a gyermekek nyelvén, hiszen hiába a változatos programok és a szebbnél szebb könyvek, ha a könyvtáros személyisége nem ragadja magával a kicsiket.

Juhász Mónika

KÖZÖSSÉG IS ÉPÜL

Az ózdi Városi Könyvtár a gyermekközösségek szerveződésének fontos terepe. Működik Könyvbarát gyermekklub, Oviklub, Könyvmolyok Kamaszolvásó Klub, Brémai Muzsikusok és a Hupikék Törpikék Könyvbarát Gyermekklub, Baba-mama klub. A tehetséges gyerekek felkarolását, fejlesztését segítő egyéni és csoportos foglalkozásokat tartunk.

Programjaink is sokszínűek, évről évre szavalóversenyt, keresztretjévényfejtő bajnokságot, Romavilág címmel cigány népismereti vetélkedőt rendezünk. Nagyon kedveltek a pályázatok – különösen a rajzpályázat –, melyek során meghatározott témában (történelem, irodalom, művészetek, tudományok), az általunk meghatározott feltételekkel és formában kérünk egyéni elkészített alkotásokat a gyerekektől. A gyermeki kreativitás kibontakozását segítik a játszóházak is.

A Találkozók irodalmunk nagyjaival sorozat keretében a meghívott diákoknak lehetőségük nyílik személyes találkozásra, nem meglepő, hogy egy-egy író, mesemondó látogatása után könyveik szinte kézzől kézre járnak közöttük!

Könyvtárunkban az olvasótáborok szervezése 28 éves múltat tekint vissza. 1988 óta immár hagyományosan a tanév végeztével megnyitja kapuit a „Tarkaforogó” fantázianévű olvasótábor. A tanév többi szünidejében is szervezünk szünidei foglalkoztatót, a Lurkó-Tanyát.

Könyvtári munkánk színesebbé, színvonalasabbá tételét nagymértékben segítik központi támogatások is. A legutóbbi és egyben a legnagyobb szabású projektünk a TurbÓzd a tudást! – az ÓMI Városi Könyvtár részvétele a tanórán kívüli nevelési feladatok ellátásában című programsorozat volt.

Hogy továbbra is meg tudjuk tartani könyvtárunk jelenlegi látogatottságát, mindig új módszerek és programok kidolgozására van szükségünk.

Findura Judit

HAGYOMÁNY ÉS ÚJDONSÁG

A sátoraljaújhelyi könyvtárban évek óta hagyomány az Országos Könyvtári Napok keretében, felső tagozatos tanulók számára megrendezett könyvtárhasználati- és

műveltségi vetélkedő, középiskolásoknak a helyismereti vetélkedő. Szintén több éves hagyomány a tavaszi alsó tagozatos mese- és mondandó verseny.

A 10 év alatti gyerekek számára megunhatatlanok a szinte „moziélményt” nyújtó diavetítések. Régi szokást elevenítettünk fel a meseposztó újbóli alkalmazásával. Pillanatnyilag ez a kisgyerekek legközkedveltebb mesélő műfaja. Örömmel alkalmazzuk a Csimota Kiadó gondozásában megjelent Papírszínház sorozat részeit komplex irodalmi foglalkozások alkalmával.

Az utóbbi néhány év újdonsága lett a kézműves foglalkozások rendszeressége: ünnepnapokhoz, évszakokhoz kötöten, valamint a nyári vakáció idejére szabadidős tevékenységként Szünidei szerda címen kínáljuk.

Városunk gazdag helyismereti irodalmát előszeretettel használjuk a gyermekfoglalkozások során is. Városunk lakója Szathmáry-Király Ágnes és Géczy István–Géczy-né Nagy Mária, akiknek számunkra különösen értékes meséit nemcsak a könyvtárba látogató csoportoknak

Szünidei szerda – kézműves foglalkozás

népszerűsítjük irodalmi foglalkozásokon, hanem játékos mesevetélkedőket is szervezünk történeteik alapján.

Új kezdeményezésként a felső tagozatos és középiskolás korosztály számára érdekes hobbival rendelkező újhelyieket mutatunk be havi rendszerességgel.

Hernádiné Puskás Erika

EGYÜTT A GYEREKEKKEL

A könyvek megszerettetését nem lehet elég korán kezdeni. Ezért a 0–3 éves korosztály számára második éve nagy sikerrel rendezzük meg Tiszaújvárosban baba-mama klub jellegű programunkat. Különböző témákat körbejárva havonta egyszer előadót is hívunk.

Óvodás- és kisiskoláskorú gyermekeknek szánt, havonta megrendezett családi mesedélutánunkon nemcsak felolvassuk a mesét, de igyekszünk drámajátékokkal színesítve, együtt, interaktívan előadni azt. A mesélés után szeretnek még nálunk időzni, mindig

akad új beiratkozó, és fellendül a kölcsönzés is. Hasonló programot óvodai csoportok számára is tartunk. Alkalmanként meghívott előadó, hivatásos mesemondó is színesíti a palettát.

Viszonylag új kezdeményezés a fejlesztő biblioterápiás foglalkozás, amely nagyszerű lehetőség a kiskamaszok olvasás iránti kedvének fokozására. Csodapatika című foglalkozássorozatunkat tíz év feletti diákoknak tartjuk. Óriás társasjátékunkkal a meseolvasáshoz igyekszünk kedvet csinálni. A játék különlegessége, hogy a játéktábla és a dobókocka óriási, a rajta álló bábuk pedig maguk a gyerekek.

Büszkén mondhatjuk, hogy a már több mint két évtizedes múlttal rendelkező nyári olvasótáborunk mit sem veszít népszerűségéből. Az iskoláskorú gyermekekkel a napközis táborban különböző meséket, meseregényeket dolgozunk fel, kézműves foglalkozással kiegészítve azt.

A gyermeki igényekhez igazodva a hagyományos könyvtár bemutató foglalkozást is továbbgondoltuk. A Gyermekkönyvtár részlegeinek bemutatása után provokatív módon próbálunk kedvet csinálni az olvasáshoz, ugyanis egy rövid foglalkozás keretében egy olyan főhőst ismerhetnek meg a gyermekek, aki utálta a könyveket... De természetesen a történet végére rájön: ahhoz, hogy a világban eligazodjon és tájékozott legyen, fontos az olvasás.

Tematikus foglalkozásainkat az iskolai csoportok igényeihez igazítjuk. Kézműves foglalkozásainkkal a manuális tevékenységek gyakorlását szorgalmazzuk. Alkalmanként egy-egy évfordulóhoz kapcsolódva pályázatot írunk ki, vetélkedőt, kiállítást rendezünk.

Hiszünk a személyesség varázsában. Természetesen mi is alkalmazzuk az internetes és közösségi felületeket az olvasóvá nevelés folyamatában, de nem módszerként, hanem természetes előnyei miatt, eszközként.

Ujjné Tellér Gabriella

Családi mesedélután

AZ INTERNET NEM ELLENSÉG!

Hogyan használhatjuk csalafinta módon a netet az olvasóvá nevelésben?

Meg kell barátkoznunk azzal a gondolattal, hogy az X, Y, Z generáció tagjai másként olvasnak, mint szüleik. Közös feladatunk szülőknek, pedagógusoknak, könyvtárosoknak, hogy a netgeneráció tagjait olvasóvá neveljük. Az alábbiakban arról olvashatunk, hogyan alakult ez az Ózdi Művelődési Intézmények Városi Könyvtárban.

2005-ben két országos programsorozathoz, az Internet Fiestához és a Nagy Könyv olvasásnépszerűsítő kampányhoz való kapcsolódással szerveztünk először olyan programokat a gyerekeknek, melyekben központi szerepet kapott az internet. Különböző korcsoportokat megcélözva fedeztük fel a gyerekekkel a meseportálokat, gyermekbarát honlapokat: www.microsuli.hu, egyszervolt.hu, olvasnijo.hu, tyukanyo.hu, cimborah.hu stb.

Ezt követően a helyi Bolyky Tamás Általános Iskolával közösen szervezett Egri csillagok című irodalmi vetélkedőnk írásbeli fordulóját már interneten bonyolítottuk le, ezzel a gyerekekhez közel álló új olvasási, információkeresési és kommunikációs forrás bevonása volt a célunk. Nagy örömeinkre a vetélkedő megrendezése után kiderült, hogy Gárdonyi Géza Egri csillagok című műve lett a Nagy Könyv, az ország legnépszerűbb könyve.

Később könyvtárunk technikai felszereltsége lehetővé tette, hogy az internet napi szinten segítségünkre legyen, színesebbé tegye csoportos foglalkozásainkat, olvasásnépszerűsítő tevékenységünket.

2007-ben elkészült gyermekhonlapunk, mely létrejöttétől gyermekkönyvtári tevékenységünk egyik jelentős információközvetítője. Az utóbbi egy-két évben azonban a Facebook közösségi oldal pozitív szerepét kihasználva igyekszünk azt olvasásnépszerűsítő tevékenységünkbe is bevonni, és már szinte aktívabb színtere ennek, mint honlapunk. Szerveztünk gyere-

keknek egy könyvbarát csoportot Könyvcseppek néven. Elsősorban a 8–14 éves korosztály számára kínál friss híreket, információkat, programokat, játékokat, pályázatokat a könyvtár, a könyvek, a kultúra világából. Az oldal hétfőtől vasárnapig nonstop kínál a gyerekeknek tartalmas szórakozást, és elősegíti, hogy a csoport tagjai korosztályuknak megfelelő tartalommal találkozzanak. Az a célunk, hogy a felületet a gyerekekkel közösen szerkesszük.

Elég gyakran felvetődik a kérdés, hogy az internet barát vagy ellenség a gyerekek számára? Akadályozza, hogy többet olvassanak vagy nem? A gyermekkor felfedezések sorozata. Az internet ehhez nyújt nagy segítséget: általa a fiatalok megismerhetik az őket körülvevő világot. Felkelti az érdeklődésüket olyan dolgok iránt, amit egyébként lehet, hogy észre sem vennének, s ha jól használják, fejleszti a szociális képességeiket is. Az e-mailnek, chatnek és fórumoknak köszönhetően megismerkedhetnek különböző országok kultúráival, szokásaival, és természetesebbé válik számukra az idegen nyelv használata. Az internet segítségével fejlődhet a vizuális és a térbeli ügyességük is.

Zárszóként elmondhatom, hogy ha sikerül a gyerekekkel megértetni és elfogadtatni az „egészséges” egyensúly keresésének szükségességét az internet és a hagyományos információhordozók használata között, akkor a net ténylegesen tudáscentrum, jó barát lesz számukra és a könyvek sem mennek ki a divatból.

Findura Judit

A FELÚJÍTÁS HOZADÉKA – HERNÁDKAK TÖRTÉNETE

Vajon mi változik egy Könyvtári, információs és közösségi tér felújítása után? Erről egy olyan ember véleményét kértük, aki nap mint nap megéli ezt: Hernádkak polgármesterét.

2014 előtt nagyon rossz, szinte lehetetlen körülmények között végezte feladatait a könyvtár. A minden szempontból korszerűtlen épület fűtetlen emeleti helyiségébe a korosabb könyvtárlátogatók meg sem próbáltak följutni. De szinte minden korosztályt visszafogott a nem túl használóbarát helyiség.

AZ ÖTLETTŐL A FORRÁSIG

A település vezetői folyamatosan keresték a helyzet megoldását. 2014-ben merült föl, hogy ha az iskola egyik termét összenyitnánk a mellette lévő önkormányzati irodával, és megoldanánk annak zárhatóságát, akkor egy közös iskolai-önkormányzati könyvtárnak és közösségi térnek megfelelő, ideális hely alakulhatna ki.

De az átépítés költségeihez és az új helyiségek berendezéséhez nem voltak forrásai az önkormányzatnak. Ekkor jött a lehetőség, hogy II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtárral egy együttműködési megállapodás keretében új alapokra helyezzük könyvtárunk státuszát és egyben olyan pályázati forrásokra is lehetőséget nyerjünk, amelyek eddig számunkra nem voltak elérhetőek! Így pályázhatott az önkormányzat a Nemzeti Kulturális Alap (NKA) támogatására. A megyei könyvtár segített a pályázat elkészítésében és később osztozhatott örömeinkben is, amikor megtudtuk, hogy az NKA pályázatunkat támogatásra méltónak találta.

Az átalakításhoz az önkormányzat biztosította a forrásokat és a szakembereket, akik a közmunkások segítségével néhány nap alatt elvégezték a munkát.

BARÁTSÁGOS KUCKÓ

A NKA támogatásának köszönhetően új bútorokkal rendeztük be a megújult tereket, ahol nemcsak az iskolai könyvtári órák körülményei javultak, de egy igencsak barátságos kuckót sikerült kialakítani a legkisebb korosztály számára színes bútorokkal, játékokkal, bábparavánnal. A frissen festett és parkettázott épületrészt a külön e célra és helyre tervezett bútorokkal, szőnyegekkel és kiegészítőkkal egy pillanat alatt mindenki megkedvelte. A felnőttek rájöttek, hogy itt estefelé elmélyülten lehet olvasgatni, beszélgetni. A külön térben kialakított gyermekrészleg pedig azóta is az itt egyre gyakrabban megforduló gyermekek kedvenc területe.

VALÓBAN A KÖZÖSSÉGÉ

Az azóta eltelt idő megmutatta a Könyvtári, információs és közösségi hely igazi értékét! Az újonnan kialakított könyvtár igazi többfunkciós közösségi térre vált, ahol a receptklub és a baba-mama klub is rendszeresen találkozik szervez, ahol a Vöröskereszttel együtt szervezett véradásokat lebonyolítjuk, és még sorolhatnánk a rendezvényeket. Talán érdekességként említhetem meg, hogy esküvőt is tartottak már a könyvtár falai között.

Az már nem is szokatlan, hogy a település képviselő-testülete is rendszeresen itt ülésezik. Az iskola tanrendbe illesztett könyvtári órákat tart és a játszóházak és más szünidei foglalkozások is itt kaptak helyet. Itt láttuk vendégül nem is olyan régen Telegdi Ágnes írónt egy író-olvasó találkozón, és itt működik rendszeresen 2015 októberétől sokak kedvence, a „KönyvtárMozi” is!

Nem kis büszkeség számunkra, hogy mindkét könyvtárosunk (más látja el az iskolai és más a települési könyvtári feladatokat, de szorosan együttműködnek) szakképzett, ismereteiket a megyei könyvtár szervezésében zajlott OKJ-s tanfolyamon szerezték.

Mára már nélkülözhetetlen részévé vált mindennapjainknak új könyvtárunk. Persze a munkának nincs vége! További feladatok is várnak ránk a könyvgyűjtemény gazdagításával és természetesen a gyermekek olvasás iránti vágyának fölkelésével, olvasóvá nevelésükkel kapcsolatban!

Hajdú János

NEM CSAK ÚJ BÚTOR: TÖBB LEHETŐSÉG

A közelmúltban megújult vagy felújítás alatt lévő könyvtárak sora hosszú (pl. Sajókápolna, Sajóbábon, Sáradsány, Zemplénagárd, Sajólászlófalva, Litka stb.), de néhány települési könyvtárról bővebb híradással is élünk. Visszatekintünk néhány olyan, korábban felújított könyvtárra is, amelyek eddig, helyhiány miatt kimaradtak.

Szinte minden településen jelentős saját erőt mozgósítottak az önkormányzatok, s nem elhanyagolható a KSZR keretében a könyvtári szolgáltató terek korszerűsítésére felhasznált forrás összege sem. A szolgáltatás körülményeinek korszerűsítéséhez sok esetben külső forrás, a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjteményi Kollégiumának támogatása is társult.

TAKTASZADA

A taktaszadai könyvtár egy szép adottságú épületben, 92 m²-en működik. 2013-ban a KSZR keretein belül a belső terét is sikerült korszerűbbé és hangulatosabbá tenni számítógépasztal, tárgyalóasztalok, székek, szőnyegek és függönyök vásárlásával. A két új számítógép segítségével elkezdődött az állomány rögzítése a Corvina integrált számítógépes rendszer katalógusába. Az átadó ünnepséget követően egy sokarcú, nevető gyerekekkel és szülőkkel teli új könyvtárban gyönyörködhetnek a megálmodók.

találhatók. Ez a tartalmas állomány méltó körülmények közé került, ahová színvonalas programokkal is várják a település lakóit.

NAGYCSÉCS

A könyvtár a település szívében, egy többfunkciós épületegyüttesben lelt otthonra, és a megújult könyvtár 2015. december 12-ei felavatásával zárult le a tömb épületeinek felújítási folyamata. Az 1966 óta működő könyvtár teljes berendezése közel 1 millió forintból újult meg a KSZR támogatásával. A modern közösségi térben 2 darab új számítógép is a látogatók rendelkezésére áll. Fontos, hogy a kézműves foglalkozásoktól a verskoncertekig a legkülönbözőbb programok megszervezésére is több lehetőség is kínálkozik ezután, a két korábbi, kisebb tér összenyitása által.

RÁTKA

Megújult környezetben várja olvasóit a rátkai könyvtár is. A KSZR keretein belül teljesen új berendezést kapott: polcokat, függönyöket, székeket. A bútorcsere mellett két számítógéppel is gazdagodott, így sor kerülhet a számítógépes kölcsönzés bevezetésére. Könyvállományukban német nyelvű könyvek és nyelvvizsgára való felkészülést segítő hanganyagok is

FILKEHÁZA

A 132 fős település önkormányzata úgy döntött, hogy a könyvtár eddigi méltatlan elhelyezését megszünteti. A jobb körülmények biztosítására az évek óta nem működő iskola valamikori osztályterme és (folyóirat-olvasó, valamint kiállítótérként) a hozzá tartozó folyosó bizonyult a legalkalmasabbnak. A Nemzeti Kulturális Alaphoz benyújtott sikeres pályázat, valamint a közmunkaprogram révén valósult meg az épület belső-külső tatarozása, továbbá a nyílászárók cseréje. Olyan többfunkciós, a korosztályi sajátosságokat tükröző, korszerű bútorokkal berendezett könyvtári terek létrehozása volt a cél, amelyek rugalmasan változtathatók a különböző funkciókhoz, így hosszabb távon szolgálhatják a település lakóit.

ASZALÓ

Miután az iskolai és települési feladatok egyeztetése sok nehézséget okozott, az aszalói Könyvtári, információs és közösségi helyet nemrégiben átköltöztették a Művelődési Házba. A három helyiségből álló könyvtár a KSZR keretében több mint 1 millió forintból korszerű berendezést kapott. A legkisebbeknek is

kialakíthatunk egy kis kuckót babzsákokkal, válogatóládával, gyermekszőnyegekkel. A felnőttek külön teret kaptak, a harmadik helyiség szintén a (nagyobb) gyermekeket célozza meg, és számítógép várja az érdeklődőket. Rövidesen a gépi kölcsönzés is indul az ez év április 6-án átadott könyvtárban.

SAJÓBÁBONY

A település önkormányzata 12 millió forintot költött az eddig rendőrőrsként szolgált épület felújítására, amit önkormányzati dolgozók és közmunkások végeztek el. A KSZR keretében működő könyvtár közel 20 ezres

könyvállományát szinte rohamtempóban dolgozták fel a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár munkatársai, így rövidesen megkezdődhet az elektronikus kölcsönzés. Az új helyen lehetővé vált a gyermekrezsleg kialakítása, és a könyvkinálat mellett internetszoba is várja a bábonyiakat. A május 24-ei könyvtáratatón az is elhangzott: a település számára ugyanilyen fontos, hogy a fiatalos arculatú épület színvonalas rendezvényeknek is otthont tud adni.

BÜKKZSÉRC

Az előző évben az önkormányzat saját forrásból megoldotta a Művelődési Ház és Könyvtár épületének tetőcseréjét, az idén pedig a közmunkaprogram keretében a könyvtárat kifestették, a régi parkettát lamináltpadlóra cserélték. A június 24-én átadott könyvtár teljes berendezése megújult a KSZR keretében, 1,5 millió forintból. A kicsiknek egy gyermekszarok alakítottunk ki kis asztallal, székekkel, válogatóládával és természetesen sok-sok könyvvel. A felnőttek számára újdonság a folyóirat-olvasó övezet, s ma már korszerű számítógépek is rendelkezésükre állnak.

**Szarvas Beatrix, Székelyné Csetneki Ibolya
Tumikné Csurák Ágnes, Zsova Márta**

MINŐSÉG – KÖNYVTÁR – MINŐSÍTETT KÖNYVTÁR

Ez év január 1-jétől már valós veszély a nyilvános könyvtárak jegyzékéről történő törlés minden olyan könyvtár számára, ahol az elkövetkező időszakban kerül sor szakértői vizsgálatra, és még nem történt semmilyen lépés a minőség terén. Ez az áttekintő cikk ezért biztosan nem az utolsó ebben a témában.

Évtizedekkel ezelőtt, ha a minőségről ejtettünk szót, azt leginkább a vásárolt termékek, használati cikkek tekintetében tettük. Az volt fontos, hogy mi van rájuk pecsételve (I. vagy II. osztályú), mennyire vagyunk azokkal elégedettek, mennyire „érik” meg az árukat. Majd egyre inkább előtérbe került a minőség a szolgáltatások terén is (javítások, karbantartások, felújítások stb.), különösen az egyre erősödő versenyhelyzet kialakulásával, amikor már nagyobb figyelmet fordítottunk arra, hogy a pénzünkért milyen színvonalú szolgáltatást kapunk.

A kulturális területen, ahol nagyon sok szolgáltatás ingyenes volt, nem lehetett érték-ár arányt meghatározni, nem került szóba tudatosan a minőség. Ma már ez másként van. A versenyhelyzet a kulturális területen is fontos hajtóerő. A „harc” a használókért, a közönségért egyre fontosabb, ami megnyilvánul nemcsak a könyvtárak, a különböző könyvtártípusok között, de a kultúra más képviselőivel, sőt a virtuális világgal kapcsolatban is. Ez érthető, hiszen a támogatások megítélésénél fontos szempont az egyes intézmények kihasználtsága, a látogatók, a regisztrált használók száma. Ebben a versenyhelyzetben a sikeresség első és legfontosabb eszköze számunkra a minőség, a minőségirányítás alkalmazása, mert ennek lesz eredménye a használó elégedettsége, a látogatók számának növekedése.

AZ ÚT IDÁIG

A könyvtárügy alakítói korán felismerték a minőség fontosságát és beemelték a Magyar könyvtárügy stratégiai tervébe. Elindult Kecskeméten a „Minőségmenedzsment a könyvtárban” című akkreditált tanfolyam, bekerült tananyagként az egyetemi, főiskolai képzésbe is a minőség, és számtalan konferen-

cia, szakmai nap, továbbképzés témája volt és az ma is, de legfontosabb a gyakorlati alkalmazás. Rendeleti szinten először a könyvtári szakfelügyeletről szóló 14/2001. (VII. 5.) NKÖM rendeletben jelent meg a szolgáltatások minőségének értékelése mint vizsgálati kritérium. 2005–2006-ban öt könyvtár részvételével dolgozták ki a „Könyvtári minőségfejlesztés 21” projektet, majd a Nemzeti Kulturális Alap segítségével további könyvtárak számára is lehetővé vált a minőségi szemlélet bevezetése, az alapok lerakása.

A kezdeti lépésekhez képest a lényegi áttörést a 12/2010. (III. 11.) OKM rendelet jelentette, mely a Minősített Könyvtár cím és a Könyvtári Minőségi Díj adományozásáról szól. E rendelet alapján a Minősített könyvtár cím elnyerése pályázat útján lehetséges, a Könyvtári Közös Értékelési Keretrendszer (KKÉK) szerinti önértékelés és az előírt dokumentációk benyújtásával. A címet elnyerő könyvtár 5 évig jogosult használni azt. A Könyvtári Minőségi

Díjat évente egy Minősített könyvtár kaphatja meg, amely a pályázati feltételeket legjobban teljesíti. Ezt követően a minőségfejlesztés megjelent a 1997. évi CXL. tv. 2013-ban módosított szövegében a nyilvános könyvtár alapfeladatai között, mely szerint „szolgáltatásait a könyvtári minőségirányítás szempontjait figyelembe véve szervezi”, a megyei könyvtár feladatainak felsorolásában pedig, hogy „koordinálja a települési könyvtárak minősítésének előkészítését”.

SEGÍTSÉG – TÖRLÉS

Egy megyei könyvtár számára tehát nemcsak az a feladat, hogy saját intézményében alkalmazza a minőségirányítás szempontjait és e szerint szervezze

2016-ban felmérést készítünk arról, hogy a megye nyilvános könyvtárai mit tettek, illetve kívánnak tenni a minőségirányítás tekintetében.

szolgáltatásait, hanem az is, hogy figyelje, számon tartsa és segítse a települési könyvtárak minőségügyvel kapcsolatos tevékenységét a kezdetektől a KKÉK szerinti önértékelés elkészítéséig. A másik jogszabály a 120/2014. (IV. 8.) Korm. rendelet a Nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetéséről, melyben szerepel, hogy a nyilvános könyvtárak fenntartóinak nyilatkozniuk kell többek között arról is, hogy „a könyvtár a Minősített Könyvtár cím és a Könyvtári Minőségi Díj adományozásáról szóló miniszteri rendelet alapján kidolgozott könyvtári önértékelés szakmai szempontjait figyelembe véve szervezi a szolgáltatásait, vizsgálja a könyvtárhasználók igényeit”.

Ugyancsak e kormányrendelet rendelkezik arról is, hogy „a Minősített Könyvtár cím és a Könyvtári Minőségi Díj adományozásáról szóló miniszteri rendelet alapján kidolgozott könyvtári önértékelés szakmai szempontjainak nem teljesítése miatt a könyvtár a jegyzékről csak 2016. január 1. napjától törölhető”. Tehát a jegyzékről történő törlés veszélye 2016. január 1-jétől már valós minden olyan nyilvános könyvtár számára, ahol az elkövetkező időszakban kerül sor szakértői vizsgálatra, és még nem történt semmilyen lépés a minőség terén.

A jogszabályokban foglalt előírásokat azonban elég nehéz értelmezni, ha figyelembe vesszük azt, hogy a nyilvános könyvtárak mennyire eltérő feltételek szerint működnek, típusukban milyen különbözőek. Számtalan nyilvános települési könyvtár (városi és községi) működik egy vagy két alkalmazottal, akik számára a jogszabályokban foglaltak szinte teljesíthetetlennek tűnhetnek. Nagy segítséget jelent az eligazodásban az EMMI Kultúráért Felelős Államtitkárságának megbízásából kidolgozott Ajánlás a könyvtári minőségirányítás bevezetésére című dokumentum, mely elérhető mind az EMMI, mind a Könyvtári Intézet honlapján. A módszertani leíráson túl ez az ajánlás tartalmaz egy Minőségügyi adatlapot is, melyből megtudható, hogy az alkalmazottak számától függő-

en egy könyvtárnak a minőségügy terén milyen szempontoknak kell megfelelnie.

MIT TESZÜNK?

A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtárban e téren komoly munkába kezdtünk 2013 végén (igaz, ennek voltak előzményei – 2009-ben a „Könyvtári minőségfejlesztés 21” projektben való részvétel, majd 2011-ben a Környezetirányítási rendszer tanúsítása). A könyvtár vezetése a minőségirányítás tekintetében teljes elkötelezettségét nyilvánította ki, ezért megalakította a Minőségirányítási Tanácsot (MIT). A tanács a könyvtár egyik munkacsoportjaként működik, mely ügyrendben meghatározott időközönként tart megbeszéléseket és végzi feladatát. Tagjai által képviselteti magát minden munkaterület és a fiókkönyvtárak is.

E többéves munka eredményeként könyvtárunk 2016-ban pályázni kíván a Minősített Könyvtár címre. A felkészülés során szerzett tapasztalat a pályázat remélt sikerességén túl abban is segít bennünket, hogy teljesíteni tudjuk a törvényben meghatározott feladatunkat, és a legmagasabb színvonalon tudjuk koordinálni a települési könyvtárak minősítésének előkészítését. 2016-ban első lépésként felmérést készítünk arról, hogy a megye nyilvános könyvtárai mit tettek, illetve kívánnak tenni a minőségirányítás tekintetében, hogy teljesíteni tudják a törvényi előírásokat.

Szándékunk az, hogy közös, hatékony munkával a megye minél több nyilvános könyvtára részese legyen majd a címnek, melynek viselésére 5 évig jogosult az azt elnyerő könyvtár. A minőségi szemléletnek, a minőségi munkának, a minőségirányítás alkalmazásának azonban nem a cím elnyerése kell, hogy legyen az elsődleges célja, hanem az, hogy használóink egyre elégedettebbek legyenek. Ezért választottuk ezt a hivatást, ezért dolgozunk, ez lelkesít minket a közös munkában.

Bokrosné Stramszky Piroksa

MEGHATÁROZÓ A KÖNYVTÁROS SZEMÉLYE!

A könyvtár az az intézményszerű keret, amely számtalan lehetőséget biztosít egyének és közösségnek ahhoz, hogy tájékozódjon a világban, művelődjön, szórakozzon, tanuljon, netán kreatív tevékenységet folytasson, lelkiileg épüljön, szervezettel gazdagodjon, s folytathatnánk a sort. Ma már a legkisebb településen is élhetnénk a könyvtári rendszer nyújtotta lehetőségekkel, mégis rendkívül nagyok a különbségek.

Mi lehet az oka, hogy míg az egyik település életébe szervezeten beépült a könyvtári szolgáltatás, rendszerek a közösségi, kulturális programok, addig a másik településen alig érezhető a változás, szinte teljes érdektelenségről árulkodnak a statisztikai mutatók?

Ahogy minden szolgáltatásban, tevékenységben a meghatározó elem az ember, a személyiség, aki az adott feladatot ellátja a megfelelő kompetenciákkal felvértezve, így van ez a könyvtári szolgáltatás esetében is. A könyvtáros személye kulcsszerepet játszik abban, hogy egy településen a szakmai elvárásoknak megfelelően működik-e a könyvtár, valódi közösségi helyként betölti-e elvárt szerepét a településen élők igényei szerint, s valóban segít-e az életminőség javításában az a hely, amelyet a kistélepüléseken könyvtári, információs és közösségi helynek nevezünk.

Olyan munkatársra van szükség, aki egy személyben a szó hagyományos értelmében könyvtáros, információs szakember, de egyúttal pedagógus, pszichológus, családsegítő, mediátor, rendezvényszervező, idegvezető, grafikus és szövegszerkesztő és még folytathatnánk a sort napestig. Ennyiféle szerepet nem tölthet be egy könyvtáros, még ha egy egész könyvtári rendszer is áll a háta mögött – sőt, azt gondolhatjuk, ilyen ember csak a mesében létezik.

Való igaz, nagyon nehéz olyan embert találni, aki rendelkezik a felsorolt képességekkel. De olyat már könnyebben, aki nyitott, segítőkész, kreatív, ismereteit képes és akarja is bővíteni, s hatékonyan kíván a közösségért tenni. A többi kompetencia/tulajdonság egyrészt megszerezhető, másrészt megtanulható az, hogy a hiányzó ismeretek pótlásához honnan lehet megszerezni a szükséges segítséget. De ehhez olyan emberre van szükség, aki hosszú távon gondolkodhat abban, hogy könyvtárosként alkalmazzák.

Lehetőség van arra, hogy a kistélepülésen dolgozó könyvtárosok szakmai tudásukat a megyei könyvtár segédkönyvtáros képzésében megszerezzék. S örömmel mondhatjuk, hogy egyre többen élnek is a lehetőséggel. Természetesen ehhez több feltétel egyidejű megléte szükséges. Az első, s talán a legfontosabb, a fenntartói akarat. Valódi könyvtári, közösségi szolgál-

tatást kíván-e a településen biztosítani vagy sem? Ez a döntés meghatározza az összes további feltételt. A második, s ezzel egyenértékűnek tűnik: olyan embert találni, aki alkalmas a könyvtárosi, közösségépítő feladatok ellátására. A megfelelő személy megtalálásához némi segítséget nyújthat a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer működéséről, s azon belül a személyi feltételeket is taglaló 39/2013. sz. EMMI rendelet, de igazából a településen élők tudják eldönteni, hogy ki az, aki képes az elvárásoknak megfelelni.

Egy valami azonban biztos; az időlegesen alkalmazott, vagy státuszát 3-6 havonta változtatni kényszerülő, könyvtári feladatokkal megbízott ember soha nem lesz képes a legjobbat nyújtani, mert az a biztonságérzet, az a tervszerűség, az az átgondoltság, mely a minőségi munkavégzéshez szükséges, nem lesz, nem lehet a sajátja. A legjobb jóindulat mellett is csak tűzoltómunkát tud majd végezni, nem alakul ki az a bensőséges viszony könyvtáros és a lakosság között, mely közösséget alakíthat, nem ébreszthető igény kulturális, közösségi programokra.

S ki lesz szegényebb? Az a magányos, idős ember, akinek egyetlen beszélgetőpartnere lehetett volna a könyvtáros, az a mélységes szegénységben élő gyermek, aki meséről, célokról, az akarat mindent legyőző erejéről a könyvtárban hallhatott, olvashatott volna, ha lett volna könyvtáros, aki ebben segít neki. Az a kistélepülés, amely nélkülöz egy elhivatott szakembert, aki közösséget építhetne, programokat szervezhetne, gondoskodhatna arról, hogy jó legyen ott élni.

A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár szervezésében évek óta folyik segédkönyvtáros-képzés. Ez azon túl, hogy több száz elméleti és gyakorlati óra keretében egy szakma legfontosabb ismereteit nyújtva OKJ-s szakképesítést ad, hozzásegíti a kollégákat ahhoz, hogy megismerkedjenek a szakmai közélettel, egymás problémáival, s egy valódi szakmai közösségként a jövőben is segítsék egymás munkáját. A képzés olyan háttérrel biztosít a hétköznapokon végzett munkához, amelyre lehet támaszkodni, amelyből egy közösség gazdagodhat.

Venyigéné Makrányi Margit

A PROBLÉMÁS OLVASÓRÓL

A társadalmak általános nyitottabbá válásával a szakmai közbeszédben is egyre gyakrabban felszínre kerülnek a tabutémáknak számító kérdések. Ilyen a problémás jelzővel illetett könyvtárhasználó jelensége is. Egy szakmai nap tanulsága és saját, másfél évtizedes olvasószolgálati tapasztalatom is véleménynyilvánításra ösztönöz.

Előljáróban szükségesnek tűnik egy fogalomtisztázás: nem az a problémás olvasó, aki „problémázik”, vagyis aki valamilyen kifogását, reklamációját, negatív észrevételét fejezi ki egy adott könyvtár szolgáltatásaival, ügymenetével vagy az őt itt ért személyes sérelmekkel kapcsolatban. Az ilyen megnyilvánulásokkal a közszolgálati etika elveinek megfelelően, minden esetben komolyan és érdemben, lehetőség szerint a panaszos számára megnyugtató eredménnyel kell foglalkoznunk. A problémás olvasót ezzel szemben olyan személyként definiálhatnánk, aki ritkább esetben jogszabályt sért a könyvtárban, vagy gyakrabban sokféle módon aszociális magatartást tanúsít, vagyis elsősorban a többi könyvtárhasználónak okoz kellemetlenséget.

EGYSZERŰ ÁLLAMPOLGÁROK – ÖSSZETETT PROBLÉMÁK

De nekünk is..., hiszen mi, könyvtárosok vagyunk azok, akiknek kezelniük kell a váratlanul kialakuló vagy épp a krónikussá válás veszélyét hordozó nehéz helyzeteket. Milyen tipikus esetekre gondolhatunk egy könyvtárban? A jogi kategóriát nem képező zavarásra, ami történhet hangoskodással, alkohol vagy kábítószer hatására bekövetkező illuminált, illetve tudatmódosult állapottal, ápolatlan, bűzös ruházattal, hiányos öltözéssel, pornográf internetes tartalmak huzamos megtekintésével stb. Vagy sajnos gondolhatunk az olyan büntetőjogi kategóriákra, mint például a lopás, a garázdaság, a testi sértés (történjen az akár olvasó-olvasó, olvasó-könyvtáros viszonylatban).

Mindenképp ajánlatos, ha felkészülve a kritikus jelenségekre, a könyvtárhasználati szabályzatban rögzítjük az intézményünkben alkalmazandó szankcionálás – a könyvtárlátogatástól

Az ideális olvasó...

való ideiglenes eltiltás – kritériumait. A megfogalmazás lehet általánosabb vagy konkrétabb, de egy-egy konfliktus kezelése során egyértelmű hivatkozási pontot kell biztosítani. A 3K 2013. áprilisi számában megjelent, Péterfi Rita által jegyzett cikkben található egy szemelvénygyűjtemény is magyarországi könyvtárak erre vonatkozó megoldásaiból. Viszont fontos leszögeznünk, hogy végleges kitiltásra nincs jogalapunk senkivel szemben.

Míg például az oktatási vagy egészségügyi intézmény alkalmazottja igen, addig a könyvtáros – sem a könyvtári biztonsági őr, portás – nem minősül közfeladatot ellátó személynek, ami azt jelenti, hogy például az őt ért testi sértés sem számít közfeladatot ellátó személy elleni erőszaknak, csupán egyszerű állampolgárok vagyunk ebből a szempontból. Továbbá hatósági intézkedési jogosultságunk sincs: ha lopás gyanúja áll fenn, a ruházatot, táskát nincs jogunk átvizsgálni még bizonyító biztonságikamera-felvétel megléte esetén sem, sőt, a biztonsági őrnek sem köteles azt megmutatni a gyanúsított, csak rendőr jelenlétében. Ilyenkor személyleírást adhatunk a rendőrhatóságnak, de erőszakkal nem lehet visszatartanunk a helyszínen a gyanús személyt. A könyvtári lopás, jogtalan elsajátítás, szándékos rongálás (dokumentumokban, technikai eszközökben, könyvtárpületben) 50 ezer forint értékhatár fölött számít bűncselekménynek, addig csak szabálysértés. Testi erőszak ellen önmagunkat csak a jogos önvédelem mértékéig védhetjük meg, rendőrt természetesen hívhatunk.

HATÁRESETEK

Vannak olyan esetek is, amelyekben nem kell ennyire kemény szituációval szembenézni, mégis néhez a könyvtárosnak határozott döntést hoznia, mert úgymond határesetnek számítanak vagy érzelmi veszteséggel (sértődéssel) járnak, és elveszíthetünk ezért egy olvasót. Mi legyen az intézkedés, ha mégsem annyira bűzös az olvasó ruházata, csak ha közelebb megyünk hozzá (ha a szomszéd székre már nem ül senki, de hárommal odébb már talán)? Ez talán az egyik legkényesebb kérdés, és bevallom, nem sikerült eddig megoldást találnunk rá kollégáimmal.

Hangoskodás? Van olyan könyvtárhasználó, akit zavarhat mások társalgása a szomszédos munkaasztalnál. Ilyenkor, úgy gondolom, a könyvtárosnak érzékelnie kell a két fél közötti metakommunikációból is, hogy már szükségessé vált a közbelépése, de a konkrét panaszra ne legyen rest a mediátor szerepét betölteni! Tapasztalatok szerint az internethasználók audio tartalmakat is szívesen hallgatnak böngészés közben, ezért fontos, hogy a könyvtár biztosítson minden munkaállomáshoz a fülre jól illeszkedő fejhallgatót számukra, a kakofónia elkerülése érdekében.

Aki közkönyvtárban dolgozik, tudja, hogy napi szintű esemény egy-egy átlagosnál hangosabb, a könyvtár szociális funkcióját szó szerint kihasználó, szubjektív sérelmekkel teli, és azt a könyvtárossal meg is osztó olvasó érkezése. Főleg akkor zavaró ez, ha az olvasóterem és az olvasószolgálati tér közel esik egymáshoz. Meddig hallgassa ezt a könyvtáros? Azt hiszem, legtöbbünk megpróbálja metakommunikációval jelezni, hogy ideje lenne véget vetni a beszélgetésnek, de előfordul, hogy az „üzenet” nem érkezik meg... Ha netán a kölcsönzőpultnál várakozik a hosszú sor ez idő alatt, akkor már mindenképp könnyebb rámutatni az „embertömegre”.

ROSSZ ÁLLAPOTBAN

Sok „fejfájást”, sőt „szívfájdalmat” okoz a könyvtárosnak a kikölcsönzött könyv rossz állapotban való visszahozása – főleg, ha vadonatúj kiadvány-

ról van szó –, amire mégsem lehet azt mondani, hogy kártérítésre ítéltetett, mert még használható, csak furcsa szaga van, különféle szennyeződések keletkeztek rajta, vagy privát jegyzetekkel, szövegkiemelésekkel vált „társszerzővé” az olvasó. Főleg ismétlődő esetekben nagy gond ez! Nem tud ked-

ves lenni a könyvtáros számára az örök időkre késedelmes olvasó, aki magáénak szeretné tudni a kikölcsönzött dokumentumokat, mert ilyen is akad. Nos, ha jól meggondoljuk, ez is valójában aszociális magatartás...

Van még egy inkább tabukérdésnek számító, de számomra a problémás olvasói magatartás kategóriájába sorolható jelenség, amely egy sajátos hazai mentalitásból fakad, miszerint bizonyos személyek ügyeik intézése során szeretnének előnyben részesülni másokhoz képest. Úgy gondolják, ezt az igényüket a könyvtárban is szükséges és lehet érvényesíteniük. A magyar könyvtárosság etikai kódexe szerint: „Kétségtelenül gyakori dilemma, amikor a könyvtáros kiemelkedő, vezető személyiségektől érkező, elsőbbséget követelő kérésekkel áll szemben (...). Az egyenlő elbánás elve ilyen esetekben sem kérdőjelezhető meg (...). Sértheti más használók érdekeit az az olvasó, aki különleges kívánságokkal árasztja el a könyvtárost, másoknál nagyobb törődést követel magának (...).” Azt javaslom, igyekezzünk kiábrándítani őket, finoman, diplomatikusan – hogy európai színvonalú szolgáltató hely lehessünk a legkisebb településen is!

Egy-egy elrettentő problémás olvasói eset okvetlenül informális, kollegiális, sőt hivatalos megbeszélés tárgya lett munkahelyemen, hiszen ebből leszünk képesek stratégiai megfontolásokat leszűrni. Ha

találkozunk egymással különböző könyvtárakból, nyugodtan szerezzünk tapasztalatokat egymástól, akár műhelymunkai esetmegbeszélés szintjén is, de természetesen a könyvtáresetika szellemében az olvasók iránti mindenkor szükséges, illő diszkrécióval. A mindennapi gyakorlatunk során pedig fontos a következetesség (a minőségbiztosítás elveivel is összhangban): úgy maradhatunk hitelesek, ha a kollégák egyöntetűen alkalmazzák az intézmény szankcióit!

A magyar könyvtárosság etikai kódexe – Magyarázatok, kommentárok, kiegészítések:

„A könyvtáros (...) dolga, hogy békét teremtsen a használók közötti viszályokban, megvédve a jogos érdekeket és a használat hatékonyságát és nyugalmaát a megalapozatlanul követelődző, rendbontó és békétlen használókkal szemben.” (147. pont)

„A használói közösség érdekeinek és a könyvtári tulajdon védelmében, továbbá személyét ért fizikai vagy erkölcsi sérelem esetén a könyvtáros – ha saját hatáskörében és eszközeivel nem képes megelőzni a jogsértő viselkedést, illetve véget vetni annak – haladéktalanul kérje a hatóságok beavatkozását a könyvtárért, a használókért és a maga épségéért és tekintélyéért viselt felelőssége alapján.” (148. pont)

NEM OKTATÁS, HANEM JÁTÉKOS, GYAKORLATI KÉPZÉS

Számítógép-használó tanfolyamok a kistelepüléseken, idősebb korosztálynak

Napjainkban már a kis falvakba is eljut a technika, az internet. Ez jó lehetőség az ott élő, főként idősebb embereknek, hiszen az infokommunikációs eszközök egy új, eddig ismeretlen világot nyitnak meg számukra is. De vajon tudnak-e, akarnak-e ezzel a lehetőséggel élni?

A helyi könyvtáraknak a KSZR keretén belül elindult ingyenes számítógép-használó tanfolyamai immár harmadik éve azt bizonyítják, hogy a fenti kérdésre a válasz: igen. Tegyük hozzá, hogy kicsit vonakodnak jelentkezni az érdeklődők, tartanak a számukra eleinte idegen dolgok „tanulásától”. Egy, az érdeklődésükre számotartó témában tartott előadással, és annak a számítógéphez, internethez kötésével azonban fel lehet kelteni az érdeklődésüket.

A kis lélekszámú falvakban kikerülhetetlen az is, hogy a tanfolyamra jelentkezők digitális műveltsége nem egyforma, ez az oktató részéről rugalmasságot követel. A jellemzően öt-tízfős csoportokat gyakran ismerősök, szomszédok, baráti társaságok alkotják, akik egymást is segítve, s közben gyakorolva, vidám hangulatban sajátítják el a számítógép használatának alapjait.

Fontosnak tartom, hogy a tanfolyamok elején a résztvevőkkel közösen beszéljük meg, mit szeretnének megismerni, mire kíváncsiak, hiszen vannak, akik a számítógép-használat alapjait sem ismerik és vannak olyanok is, akik a munkahelyükön vagy a családi környezetben már rendszeresen használnak ilyen eszközöket. A tanfolyam ideje alatt nem biztos, hogy mindent meg tudunk, meg akarunk ismertetni, hasznosabb, ha az igényekhez alakítjuk a tananyagot.

A leggyakoribb kívánalom az internet megismerése, és egyre inkább a közösségi, valamint az online kommunikációs alkalmazások használatának elsajátítása. Népszerű még a klasszikus szövegszerkesztő program, az Office Word kezelésében való jártasság megszerzése, ami egyben a digitális írástudás elsajátításának, gyakorlásának is teret ad. Az oktatás – tekintve az időkeretet – elsősorban a praktikus dolgokra, a használható tudásra koncentrálni, figyelemmel a tanfolyam résztvevőinek digitális tudásszintjére. A játékos gyakorló feladatok, a közös tanulás egy vidám kis társaságot kovácsol össze a résztvevőkből, és mivel ez a helyi könyvtárban történik, a könyvek is szóba kerülnek, kerülhetnek.

Tapasztalat, hogy egy jó hangulatú képzés után a résztvevő maga lesz a legjobb reklám. Ritka az a kistelepülés, ahol az ott élők ne jelentkeznének folyamatosan, évente 1-2 tanfolyamra. A foglalkozásoknak köszönhetően gyakran nő a könyvtár látogatottsága is. Mindezt a többi könyvtári programmal együtt alkalmas arra, hogy becsalogassa az olvasókat, s talán még azokat is, akik eddig nem gondolták volna, hogy milyen kellemes hely egy könyvtár.

Kurucz Péter

HOBBIJA ÉS MUNKÁJA A HELYTÖRTÉNET

Magas színvonalú munkája és példamutató tevékenysége elismeréseként a Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozat kitüntetését vehette át Hadobás Pál, az Edelényi Művelődési Központ, Könyvtár és Közérdekű Muzeális Kiállítóhely igazgatója Balog Zoltántól, az emberi erőforrások miniszterétől március 11-én. Ebből az alkalomból kérdeztük életéről, pályafutásáról.

– *Hogyan kezdődött népművelői pályafutása?*

– Szülőhelyemen, Ormosbányán, a Bányász Szakszervezeti Művelődési Házban, 1976-ban képesítés nélküli népművelőként helyezkedtem el. 1979-ig ifjúsági klubvezetőként dolgoztam ott. 1983-ban szereztem az egritánárképző főiskola Budapestre kihelyezett, levelező tagozatán népművelés-pedagógia szakos diplomát. Harmadéves főiskolásként kerültem Edelénybe, az akkori művelődési központba.

– *Otthonról hozta magával a történelem, a helytörténet iránti érdeklődését?*

– Már gyerekkoromban érdekelt a történelem. Rendkívül jó történelemtanárom volt az általános iskolában, talán neki is köszönhető pályaválasztásom. Bátyám pedig kimondottan helytörténettel, a bányatelep és környéke történetével foglalkozott, ami szintén jelentős hatással volt rám. Az ő inspirálására kerültem szorosabb kapcsolatba a helytörténettel.

– *Arra viszonylag sokáig kellett várni, hogy ez is hivatalos feladatává váljon!*

– 1981-ben kerültem Edelénybe, és 1982-től, már igazgatóhelyettesként feladataim közé tartozott az akkor 65 településből álló Edelényi járás közművelődési hálózatának szervezése, összefogása, segítése és a szaktanácsadás is. 1986-ban a művelődési központ igazgatójává neveztek ki. 1994-ben az edelényi művelődési intézmények összevonása után kerültem a városi könyvtárba múzeumi népművelőnek. Ekkor kezdtem el intenzívebben foglalkozni a város, a járás és a Bódva-völgy helytörténetével, ez egyrészt szakmai feladatommá, másrészt munkakörömmé is vált. 1999 óta pedig egy sokrétű feladatot ellátó intézmény igazgatója vagyok.

– *Mi a legmaradandóbb szakmai élménye?*

– Népművelői pályafutásom során azok az edelényi nagyrendezvények, amelyek több éve, évtizede kimondottan jól sikerültek. Ilyen többek között az Edelényi Helytörténeti Napok, a Kastélykerti Napok vagy a Tájházak Napja is. Helytörténeti-könyvtárosi pályafutásom legmaradandóbb élményei a megyei Istvánffy Gyula Honismereti Gyűjtőpályázaton elért eredményeim, valamint azok a könyvek, amelyeket írtam, szerkesztettem, összeállítottam. Úgy gondolom, lényeges állomásai életemnek a szakmai elismerések is, hiszen minden ember örül annak, ha felfigyelnek munkájára.

– *Az elmúlt 20 évben rendszeresen volt része ebben is.*

– Tevékenységem első elismerése 1997-ben az Istvánffy-díj volt. 2003-ban a Magyar Kultúra Apródja, 2006-ban a Magyar Kultúra Lovagja lettem. Edelény városától 2007-ben Pro Urbe Edelény emlékplakettet kaptam. 2010-ben az Országos Honismereti Szövetségtől Honismereti munkáért emlékérmét vehettem át. A mostani elismerésem az egyetlen állami kitüntetésem, amire rendkívül büszke vagyok.

– *Mivel tölti szabadidejét? Van esetleg olyan hobbija, ami kicsit messzebb viszi a szakmájától?*

– A helytörténeti munkák összeállítása és írása a hobbim. Korábban kitüntetések, jelvények gyűjtésével foglalkoztam, de mára ez teljesen háttérbe szorult. Kevés a szabadidőm, leköt a hét szervezeti egységből álló intézmény irányítása. Néhány könyv viszont még van a tarsolyomban. Edelény újkőkori leletanyagáról például többen publikáltak, de ezek a tanulmányok ma már nehezen hozzáférhetők. Ezt az anyagot szeretném feldolgozni, színes fotókkal illusztrálva megjelentetni. Elérhetővé kell tenni a tudást! Ezért is volt számomra fontos igazgatóként, hogy az intézmény két kiadványa, az Edelényi Füzetek, valamint A Borsodi Tájház közleményei – amiket egyébként közel 15 éve szerkesztek – felferüljenek a Magyar Elektronikus Könyvtárba, illetve az Elektronikus Periodika Archívumba. Mindkettő Edelénynyel, a Bódva-völgyével foglalkozik – és így már a világ bármely pontjáról hozzáférhetők.

Zahuczky László

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM SZAKKÖNYVTÁRA

Több mint százéves története alatt ellátott intézményi és városi könyvtári feladatokat is. Nyolc éve újra nyilvános könyvtár, ahol számos olyan dokumentumot őriznek, amik csak itt találhatók meg a régióban.

A mai Herman Ottó Múzeum jogelődjének számító Borsod-Miskolci Múzeumot 1899-ben alapította a Borsod-Miskolci Közművelődési és Múzeum-Egyesület. Alapszabályzatuk lefektette: „Az egyesület célja: ápolni a magyar irodalmat, tudományt és művészetet egyrészt. Másrészt létesíteni egy nyilvános muzeumot és könyvtárt...” (Borsod-Miskolci Közművelődési és Múzeum-Egyesület Alapszabályzata. Miskolcz, 1899. 3. o.) Ettől kezdve mind a mai napig működik a múzeum részeként a könyvtár is!

Az alapítás idején a városban főleg iskolai, illetve egyesületi könyvtárak voltak; egy nyilvános könyvtárat említ a szakirodalom, az evangélikusok Teöreök Sándor-féle könyvtárát. Érthető tehát, hogy a múzeumi könyvtár a szakkönyvtári feladatok mellett a városi könyvtári funkciót is ellátta. E funkciót 1949-ben adta át az akkor alakuló Városi Könyvtárnak, mely a gyűjtemény jelentős részét (kb. 80%-át) is átvette. A múzeumban maradt dokumentumokat átrendezték, s egy csendesebb időszak következett a könyvtár életében is. Az 1970-es évek elején Szabadfalvi József került az intézmény élére. Ő kiemelten fontosnak tartotta a könyvtár fejlesztését, ezért az éves költségvetésekben jelentős összeget különített el könyv- és folyóirat-beszerzésre. Az anyagi feltételek mellett a személyi feltételeket is megteremtette egy főállású könyvtáros alkalmazásával.

A múzeumi szakkönyvtár 2008 óta nyilvános könyvtár. Állományában közel 55 ezer kötet könyv és 1090 féle folyóirat áll a kutatók rendelkezésére. A gyűjtemény

tematikája – a múzeumban folyó tudományos tevékenységeknek megfelelően – elsősorban a régészet, néprajz, képzőművészet, ásványtan, történelem- és irodalomtudomány körét öleli fel. Kiemelten gyűjti a múzeum névadójának, Herman Ottónak a munkáit, illetve a róla szóló irodalmat. Két különgyűjtemény egészíti ki az állományt: Gunda Béla néprajzprofesszor és Wellmann Imre agrártörténész hagyatéka. A régi helyi folyóiratok, újságok közül némelyik csak a múzeumi könyvtárban lelhető fel a régióban. Ezek a történeti kutatás elengedhetetlen forrásai. Az intézmény cserekapcsolatban áll 300 magyar és külföldi múzeummal, levéltárral, egyetemmel, ezáltal sok, máshol nem elérhető szakirodalommal gyarapszik a gyűjtemény. E cserekapcsolat alapját a rendszeresen megjelenő múzeumi évkönyvek képezik.

A könyvtár szolgáltatásai: helybenhasználat, könyvtárközi szolgáltatás, tájékoztatás, irodalomkutatás, másolatkészítés, olvasószolgálat. A kutatást egy hagyományos szótárkatalógus segíti, de az állomány egy része már kereshető a Corvina integrált könyvtári rendszer online katalógusában is, mely a múzeum honlapján elérhető. Szintén itt található az időszaki kiadványok és a muzeális dokumentumok címlistája. A múzeumi kiadványok írásai kereshetők a MATARKA adatbázisban és a Hungaricana közgyűjteményi portálon.

A könyvtár a múzeum Görgey utcai épületének 2. emeletén található. További információk: <http://www.hermuz.hu> » Gyűjteményeink » Könyvtár

Hideg Ágnes

TERSÁNSZKY JÓZSI JENŐ TALÁLKOZÓI MISKOLCON

Kakuk Marci, Misi Mókus, Makk Marci, Kacor Dani, Pimpi – ki ne ismerné ezeket a nagy kalandokat megélt mesehősöket. Valamennyien Tersánszky Józsi Jenő teremtményei, de nem ők tették igazán ismertté szerzőjük nevét, sőt, éppen akkor, kényszerűségből születtek ezek a művek, amikor a hatalom legszívesebben elnémította volna az író, de azt semmiképpen nem engedte, hogy a felnőttekhez szóljon.

Éppen száz évvel ezelőtt, 1916-ban kezdte közölni a Nyugat Tersánszky Józsi Jenő Viszontlátásra, drága című regényét, és abban az évben a folyóirat kiadásában könyvként is megjelent. Sikerét bizonyítja, hogy Ady Endre is elismerően írt róla. Úgy fogalmazott: „... az én mostani háborús olvasmányaim közül talán az első igazi háborús regény”. A szerző nem a dolgozószobájában, alkotói magányban, hanem a háborúban írta ezt a művét. A harcok közvetlen közelében, a lövészárkok zugaiban, a támadások közötti feszült csendben született meg a történet, de mégsem a harcokról szól, sokkal inkább a háború hátországát is megnyomó, az emberi kapcsolatokat eltorzító hatásáról. Ignótus értékelése szerint: „Tersánszky se nem a legműveltebb, se nem a legművészebb írónk, de egyik legmélyebb s egyik legigazibb. Közé van az emberekhez s van, a sok mindenféle közt, ami izgatja, s amihez ért is: legtöbb köze a tollhoz. Az írás az, amiben ki tudja élni tehetségét, s tehetsége van arra, hogy megírja az életet.” A regény alapján 1978-ban Maár Gyula rendezésében tévéfilm is készült.

Tersánszky Józsi Jenő első írását, a Firona című novelláját 1910-ben közölte a Nyugat, a következő évben megjelent első könyve, A tavasz napja sütötte című novelláskötete is, szintén a Nyugat kiadásában. Ennek köszönhetően jutott el az akkor alig több mint 20 éves fiatalember – talán 22 éves lehetett – először egy miskolci író-olvasó találkozóra. Az Életem regényei című kötetében így emlékezik erre az estre.

„Az író-olvasó találkozó ötlete kétségkívül nem mai keletű. Magam írói pályám indulásakor csöppetem mindjárt bele, gondolom 1910-ben, mint három-négy elbeszélés szerzője, egészen ifjú óriás. Hiszen éppen annak köszönhettem a szerencsét, hogy az akkor szintén ifjú folyóiratunk, a Nyugat vitt magával azért, mert a legeslegújabb írói nemzedéket

is akarta képviseltetni személyemben, előadói körútján. Hatvány Lajos volt a vállalkozás lelke, szervezője, és Ady Endre, Heltai Jenő, Ignótus Hugó ült vonatra velem együtt Miskolc városába utazva.

Sajnos, ha valamelyest szórakoztattam a tiszteletünkre összeverődött fényes közönséget, azt valóban személyiségemnek, de nem szellemiségemnek köszönhettem. Én ugyan abban a szent meggyőződésben keltem föl a fölolvásóasztal mellől, hogy a világ legjobb előadóját becsülhetem magamban. De hát az előadást követő díszvacsorán egy tündéri hölgyet ültettek mellém, és ez elcsacsogta, hogy a zajos közönségsikeremet az idézte elő, hogy hosszú lábam kilógott a felolvasók rövid terítője alól, és én idegességemben nagyon ráztam... Ajjajajaj!

Ez az undok, de tanulságos kudarccal jó volt arra, hogy azóta vigyázzak: lehetőleg szellemem és ne személyem legyen az, amivel szórakoztatok!...

A következő alkalommal – már a nagy háborút követően és az előző miskolci találkozó után vagy 20-25 évvel – az IGE, az Írók Gazdasági Egyesülete előadói estjén szerepelt a miskolci színházban. Azt írja: „a legnagyobb hallgatóság előtt”. De a felolvasás helyett inkább elmesélte, „mekkora, de főleg milyen” sikere volt már Miskolcon „egy ilyen irodalmi összefutáson!”.

A történet tanúsága: jobb mesélni, mint felolvasni. Erdemes elolvasni.

Filip Gabriella

KÓDEX, BIBLIA ÉS SOK-SOK KORTÁRS

A 2016-os ünnepen is elsősorban a szerzőké és a könyveké volt a főszerep. A miskolci könyvhét sokszínű étlapján számos klasszikus, kortárs és helyi szerző közül válogathattak az érdeklődők.

„Minden évben elmondjuk, nagy büszkesége Miskolcnak, hogy ez a hagyomány innen indult. A 87 év tiszteletreméltó és bölcsességet sugárzó kor” – ezekkel a szavakkal köszöntötte Kiss Gábor alpolgármester a 87. Ünnepi Könyvhétet és 15. Gyermekkönyvnapokat.

A könyvtérré alakult Erzsébet tér bejáratánál egy igazi klasszikus várta a látogatókat, József Attila életnagyságban, mosolyogva és nem volt ellenére a közös fotó azokkal, akik ma is őt tartják kedvenc költőjüknek. A kortársak közül az első népszerű költő – a könyvhétet megnyitó – Lackfi János volt, akivel együtt a jelenlévő gyerekek színes lufikat engedtek a magasba. Ezekre előzőleg ráírták, hogy mit szeretnének elengedni az életben – hiszen egy jó könyv is segít minket ebben! A helyi szerzők sorát az idén Kossuth-díjat kapott Serfőző Simon indította, aki a műveiből összeállított műsort követően volt a tér vendége.

A dedikálók „étlapja” is igen bőséges és változatos volt! Szerepelt rajta Bernáth József séf, Leslie L. Lawrence, Fábrián Janka, Szaniszló Judit, Varró Dániel. A helyi szerzők sorát erősítette Kühne Katalin, Vitkolczi Ildikó, Várhelyi Krisztina, Illés Adrienn. Ott volt a téren a miskolciak két kedvenc szerzője is: Fecske Csaba József Attila-díjas költő Szárnyaim nőnének című új gyűjteményes kötetét, Csorba Piroska Szabó Lőrinc-díjas költő Magánterület címmel megjelent új művét hozta ki a térre. 10-én felvidéki szerzőket is köszönthettünk: B. Kovács István régészt, néprajzkutatót, helytörténészt és Szászi Zoltán író, újságíró.

Az új és a régi könyv egyaránt, sokféle módon és formában megjelent a programokon. A téren folytatódott a Miskolci Értékek Kódexének festése, a vakok és gyen-

génlátók interaktív programja keretében a Braille-írást is kipróbálhatta mindenki. A Szabó Lőrinc Könyvtárban a méret volt a fontos: minikönyv-kiállítás nyílt a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár állományaiban megtalálható érdekesebb kötetekből. 25 milliméter-szer 20 milliméteres Petőfi-kötet és megannyi más különlegesség, mint például tűzzománc, porcelán- és faborítók vagy plakettek a címlapon, volt látható a vitrinekben. A téren Daruka Mihály mesélt interaktív előadásában a Vizsolyi Biblia történetéről, és magával hozta a korhű anyagra, korhű eszközökkel újranyomott Károlyi-bibliát is. A régiségek gyűjtőit pedig 11-én könyvaukción várta a központi épületben, ahol értékes könyvek mellett képeslapokra is licitálhattak.

A színpadon is megjelentek a klasszikus és helyi szerzők művei leginkább zenés változatban. Fiatalos ritmusban megzenésített verseket hallhattunk a Kávészünet zenekartól, a rockos hangzás volt a jellemző a Másképp csoport Szép magyar versek című előadására. A Verskoncert zenekar főként Weöres Sándor és Reményik Sándor verseit dolgozta fel, és adta elő. Az Eszterlánc Mesezenekar zenélt, Varró Daniel költő felolvasott, így különleges műsornak lehetett tanúja a közönség. A miskolci Szécsi Viktória énekes és Vihula Mihajlo gitárművész duó pedig helyi szerzők műveit zenésítette meg, műsorukat a jelenlévő szerzők is élvezettel hallgatták.

Számos dedikáló szerzővel a könyvtárakban is találkozhattak az érdeklődők író-olvasó találkozó keretében. Mindezt hogy fogadták az olvasók? Elállt az eső, és percekben belül újra meg újra benépesítették a könyvteret.

Soltész Ágnes

KÖNYVHÉT – MEGYEI MEGNYITÓ ÉS PROGRAMOK

Az Ünnepi Könyvhét megyei megnyitóját két évente nem Miskolcra, hanem a megye más településére szervezi a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár. A választás idén, Rákóczi évében Sárospatakra esett.

A 87. Ünnepi Könyvhétet június 8-án Aros János polgármester és Csatlósné Komáromi Katalin intézményvezető köszöntője után V. Kulcsár Ildikó író, újságíró nyitotta meg. V. Kulcsár Ildikó írásaival a Nők Lapja hasábjain is találkozhatunk. Tapasztalata szerint ma komoly hiánycikk a mosolyra való képesség, mégis úgy véli, a magyar nem pesszimista nép.

V. Kulcsár Ildikó Egy korty derű című szerzői estjére a megnyitó után került sor. Valóban elmerültünk a derűben, nemcsak egy korty erejéig, hanem mélyebben megismerhettük az író kiegyensúlyozott személyiségéből áradó pozitív gondolatait. Derűs és megható részleteket hallgathattunk meg az író műveiből, mely egyaránt mosolyt és könnyeket is csalt a hallgatóság arcára.

Fogadjuk meg az író szavait, ne csak ezeken a napokon helyezzük előtérbe az olvasást, hanem az év minden napján adjunk magunknak időt és keressünk alkalmat az irodalmi művekkel való találkozásra!

Trembeczki Lászlóné

KÖNYVHETI MEGLEPETÉS: ANITA WEAVER BEMUTAKOZÁSA

Az e-könyvek olvasói már találkozhattak Anita Weaver könyveivel, de nyomtatásban csak most jelent meg az első kötete. Nagy meglepetés volt, hogy a jól hangzó név egy általunk is ismert sárospataki hölgyet takar.

A pataki könyvheti találkozó elején Trembeczki Lászlóné olvasott fel egy részletet az író Újra élni című kötetéből, majd a szerző mutatta be már megjelent műveit. A kötetlen beszélgetés keretében megtud-

tuk, hogyan lett Takács Anitából sikeres szerző Anita Weaver néven, hogyan jutott el az első nyomtatott kötetének megjelenéséig. Bepillantást nyerhettünk az e-könyvek világába, és szóba kerültek az író könyveiben is felmerülő társadalmi problémák. A beszélgetés végén egy kis játékra került sor, amelyben felsejlett Takács Anita, a magánember megnyerő személyisége is.

Kövér Sándorné

PROGRAMBAN, ÖTLETBEN SEM VOLT HIÁNY

A könyvtárak közönségtalálkozókkal, gyermekfoglalkozásokkal várták olvasóikat a könyvhéten. Néhány olyan rendezvényre tekintünk vissza, amelyek egy kis csavart is belevittek az olvasásnépszerűsítésbe.

Az edelényi Városi Könyvtár interaktív előadással nyitotta meg a könyvhét programjait, melyen dr. Cs. Varga István nyugalmazott irodalomtörténész és dr. Rácz László emeritus professzor ízesen, humorral fűszerezve beszélt a borkultúráról és a közönséggel egy bortotót is kitöltettek. „A borkultúráról-kettős tükörben” című könyvük szeptemberben jelenik meg.

Kazincbarcikán az Egressy Béni Városi Könyvtárban legújabb, Korhatártalanul című könyvét mutatta be Endrei Judit, majd a jelenlévők hallhattak a hasonló című programról is. Az 50 év feletti korosztály aktív életét mintegy prezentálva a résztvevők között sokan voltak barcika önszerveződő és öntevékeny klubjaiból.

A legkisebbeké volt a főszerep, amikor bemutató foglalkozás keretében, Csószné Husonyicza Ágnes

vezetésével a Ringató rejtelseibe tekinthettek be a kismamák csemetéikkel a Kodály-elvek alapján. Az általános iskolások Tomor Anita írónővel találkozhattak. A kellemes, interaktív találkozón az író a Sárga Répi és Brokkoli Koli című könyve kapcsán az egészséges életmódról és a környezetbarát viselkedésről beszélgetett a tanulókkal.

A Sátoraljaújhelyi Városi Könyvtár felolvasó délelőtti is szervezett az Egyesített Szociális Intézmény tagjainak a Kazinczy Ferenc Általános Iskola tanulóinak közreműködésével, akik kedvenc részeit olvasták fel Szathmáry-Király Ágnes: Sátoraljaújhely avagy a csodák városa című művéből.

Az ózdi Városi Könyvtárban a könyvhét programjai között kapott helyet a „Kitekintő-ablak a térségre” sorozat, melyben ezúttal Sánta mutatkozott be értékeivel és hagyományaival. A könyvtár folyosógalériáján a településen élők kreatív munkáiból nyílt kiállítás.

Szabóné Lenkefi Ildikó

FESZTIVÁL A CSALÁD APRAJÁNAK, NAGYJÁNAK

Második alkalommal szervezett zenés, irodalmi, játékos szabadtéri programot Könyvtári majális címmel a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár május 7-én. A majális az intézmény Miskolc város napjához kapcsolódva, valamint a gyermeknap és az ünnepi könyvheti rendezvények előzeteseként rendezte meg.

A nyitórendezvény a Kolompos együttes koncertje volt, a közös táncolás igazi Kolompos mulatsággá változtatta a „hangversenyt”. A koncerttel párhuzamosan nyitott ki a Borka játszópark, a kézműves manufaktúra, és a könyvkötészet is.

Mesés feladványok várták a családi akadályverseny résztvevőit. Mintegy 70 család idézte meg játékos kedvével Bagamérit, ki – mint tudjuk – a fagyaltját maga méri, így minden helyes válasz egy-egy gombóc fagyaltot jelentett a családok számára. Egész nap hömpölygött a sor „Bagaméri” fagyiskocsija előtt!

Népszerű volt Lackfi János József Attila-díjas költő, író, műfordító középiskolásoknak tartott kreatív íráskurzus is. A délután egy része az ismeretterjesztés és a környezettudatosság jegyében telt.

KÖLYÖKBULI PATAKON

A Művelődés Háza és Könyvtára május 28-án délelőtt mozimatinét tartott, délután pedig a szabadba, a Makovecz térre és a mellette lévő parkba várta a családokat, ahová a gyönyörű napsütéses időben sokan ellátogattak, még Nagykaposról és a környező településekről is érkeztek érdeklődők.

Az arcfestés, a csillámtetoválás és a kézműveskedés, mint mindig, most is nagyon népszerű volt. A legkisebbeket az árnyas fák alatt, a játszótérhez közel leterített plédekkel babahempergő várta.

Az aszfaltrajzversenyre idén olyan sokan jelentkeztek, hogy két fordulóban zajlott a rajzok elkészítése és értékelése. A főiskola előtti részen zajlottak az ügyességi versenyek. Ezek teljesítéséért, a rajzversenyen és a Családi vetélkedőn való részvételért kapott jegyeket palacsintára válthatták a gyermekek és szülei. A délután folyamán közel 300 palacsinta készült! Fotózkodásra is volt lehetőség a mesefigurás paravánokkal.

A Családi vetélkedőre a tavalyihoz hasonlóan 19 család jelentkezett. A feladatok között szerepelt sárkánytetés és városunk nevezetes helyeinek felismerése is. Vidám, interaktív előadások is szórakoztatták a gyermekeket, a moldvai táncházban pedig énekelve ropták kicsik és nagyok az estébe nyúlóan. *(Részletes beszámoló a bazkonyvtar.hu weboldalon olvasható!)*

Noszályné Bodnár Ágnes

A programkavalkád beváltotta a hozzáfűzött reményeket. A külső helyszín pedig jó alkalmat adott a könyvtár népszerűsítésére is. Ebben a milióban kötetlenül, időtől nem sürgetve jutottak hozzá a résztvevők irodalmi, zenei élményekhez, a játék örömehez, valamint információhoz a könyvtár szolgáltatásairól, és az intézményben rejlő, életminőséget javító lehetőségekről. *(A részletes beszámoló a bazkonyvtar.hu weboldalon olvasható.)*

Miklós Katalin

RÁKÓCZI-KONFERENCIA

Névadója, a nagyságos fejedelem születésének 340. évfordulója alkalmából rendezett konferenciát és kiállítást április 13-án a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár. Öt kiváló történészt hallgathattak meg az érdeklők. Dr. Gebei Sándor egyetemi tanár (Eszterházy Károly Főiskola, Eger) „Lengyel minta – a konföderáció – a Rákóczi-szabadságharcban” témakörét dolgozta fel, majd dr. Mészáros Kálmán (Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Budapest) számolt be kutatásairól „Borsodi tisztek a kuruc hadseregben” című előadásában. Dr. Gyulai Éva egyetemi docens, intézetigazgató (Miskolci Egyetem) II. Rákóczi Ferenc rezidenciáit mutatta be, dr. Fazekas Csaba egyetemi docens, intézetigazgató (Miskolci Egyetem) pedig II. Rákóczi Ferenc miskolci, a vallás ügyéről szóló pátenséről beszélt. A konferenciát Oláh Tamás osztályvezető, főlevéltáros (sátoraljaújhegyi levéltár) „Adalékok Sáros vármegye Rákóczi-szabadságharc kori katonai archontológiájához, Makovica vára” című előadása zárta.

A konferenciához tárlat is készült a könyvtár központi épületében, a Lévy József Muzeális Könyvtár és a Helyismereti Gyűjtemény állományából származó könyvek II. Rákóczi Ferenc életét mutatták be születésétől kezdve a szabadságharcra át egészen 1906-os újratemetéséig, illetve a róla szóló szakirodalomig.

Bede Katalin, Varga Gábor

A VILÁG ELSŐ SZABADTÉRI KÖNYVTÁRA

Utazásaim alkalmával érdekes parkra figyeltem fel Legyesbénye nyugati határában, a felfedező séta során pedig kiderült, hogy egy különleges könyvtárba tévedtem.

Turisztikai projekt keretében valósult meg a világ első szabadtéri kőkönyvtára, mely 5000 négyzetméteres panorámás, parkosított telken kínálja könyveit. Az impozáns emlékhelynek két fő része van, az egyik egy szakrális „terasz” 4 méter magas Szent István-, Szent László- és Mária-szoborral. Másik része a kőkönyvtár: a fektetett gránitlapokon elsősorban a Hegyaljához, a tájhoz és a borvidékhez kapcsolódó versek, idézetek ajánlják magukat.

A park különlegessége az álló gránitkönyv, melyen Vörösmarty Mihály Szózat című verse olvasható. „Fella-

pozható” Anatole France: A tokajiról című elgondolkodtató írása: „Milyen boldog lehet az a vidék, ahol ilyen mézédés források törnek fel a porhanyós anyaföldből. Milyen jókedvű, kiegyensúlyozott, egészséges nép lakik ott! Mily forró szerelem, mennyi kultúra, hűség, barátság, értelem...”. A könyvtárban fellelhető még többek

között Zemplén megye himnusza, melynek szövegét és zenéjét a sátoraljaújhelyi születésű Niczky Géza írta.

A Tokaji borvidék világörökséggé nyilvánított településeinek térképét láthatjuk az egyik gránitkövön, majd egy másikon Legyesbénye történetét.

A sétáló és emlékparkot ajánlom az arra járók figyelmébe, pihenjenek meg és ol-

vassanak kicsit különleges formátumban a vidék múltjáról, jelenéről. Különleges élményben lesz részük!

Székelyné Csetneki Ibolya

ÓRIÁS KÖNYVEK EMBER NAGYSÁGÚ HŐSEI

A mesebeli cseppkőcsodák után „igazi mesevilágba” csöppenhetünk a domicai barlang közvetlen közelében. A mesepark bejáratát ráadásul két óriási könyv őrzi!

Gyerekkorom fontos története volt a só meséje – amikor a király azért űzi el a lányát, mert az „csak” úgy szeretette, mint az emberek a sót. A természetesen a jó, az igazság győzelmével végződő mesét a ház apróságaiból alakult alkalmi színtársulattal is bemutattuk, így különös, nosztalgikus meglepetés volt a Kecső-domicai mesepark bejáratának bal oldali őre, a magyar nyelvű óriáskönyv, és „lapjain” épp ennek a mesének a szövege. (A jobb oldalin szlovák mese olvasható.)

Mindenki ugyanígy megtalálhatja itt a személyes történetét! Lúdas Matyi és Döbrögi szétválaszthatatlan párosa, a bibircsókos orrú banya, a reményeink szerint csókra királyfivá váló béka és a többi fából faragott figura valahonnan mindenkinek ismerős. Fel lehet idézni a mi mesénket, lehet egy-egy hősnél mesét cserélni a többiekkel, sőt, mi magunk is írhatunk újakat a látottak alapján! És ami a legszebb, ezeket a játékokat gyerekek és felnőttek egyaránt játszhatják.

Az internet tanulsága szerint ott jártam óta élményelemekkel bővült a park, de szerencsére még nem Disneylandesedett el. A legnagyobb értéke ugyanis éppen a közel ember nagyságú, rusztikusan faragott mesealakok közvetlensége, és a körjük szőhető új mesék. És

persze a két óriáskönyv nagyon is direkt üzenete a kapunál: ez a különleges világ a könyvek által tárulhat fel mindenki előtt.

Csőrnök M.

TEDDY MACI KÓRHÁZ A KÖNYVTÁRBAN

A Teddy Maci Kórház egy olyan program, amely játékos keretek között igyekszik megismertetni a gyógyító tevékenységet a gyermekekkel. Orvostanhallgatók segítségével játszanak el egy orvosi rendelőt, ahol a gyerekek plüss játékát meggyógyítva, önmaguk győződhetnek meg arról, hogy ami az orvosnál történik, korántsem olyan rémisztő, mint amekkora félelem övezi.

Magyarországon a Magyar Orvostanhallgatók Szövetségének segítségével Budapesten, Pécsen, Debrecenben és Szegeden is nagy sikerrel folyik a program. Miskolcon első alkalommal a Móra Ferenc Könyvtárban került sor erre az interaktív foglalkozásra a Budapesti Orvostanhallgatók Egyesületével együttműködve.

Ezen a délelőttön kórházzá változott a könyvtárunk. Volt váróterem, rendelő és műtőnk is. A Leszih úti óvodások plüss kedvenceikkel érkeztek, amiknek kitalált betegségét speciálisan képzett macidoktor néni segítségével együtt vizsgálták és gyógyították meg. Az állandóan jelenlévő fehér köpeny és a „csúnya, félelmetes eszközök” pedig egy idő után már fel sem tűntek nekik. Megtanulták az

orvosi vizsgálat menetét, eszközeit, megismerkedtek az orvosi környezettel.

A különleges felszereléseknek köszönhetően a gyerekek egy egész „maciműtétet” is elvégezhettek, speciális műtőben, öltözőkben, miközben a testben rejtőző szervekkel és azok működéseivel is megismerkedtek.

Azoknak a kicsiknek sem kellett unatkozniuk, akik a rendelésre vártak – akárcsak az igazi rendelőben. A várakozási idő kellemes eltöltésében mindig hasznos egy jó könyv! A meseolvasást interaktív szövegfeldolgozás követte. És mi másról is szólhatott aznap a mese, mint egy beteg maciról, aki ha viccesen is, de azért meggyógyult.

Koleszár Gabriella

FÜVESKÖNYV ÉS GYÓGYNÖVÉNYKERT

A miskolci Szabó Lőrinc Könyvtár munkatársai kertjük megújítását is szerették volna a könyvtár népszerűsítésére, az olvasók számának gyarapítására használni.

A névadó költő szobrának áthelyezése után elodázhatatlanná vált a kert megújítása. Az, hogy ennek során megszületett a Doleschall Gábor Emlékherbárium, több apró mozzanatból állt össze. Például egy korábban hallott mondatból, hogy valahol külföldön látogatható gyomnövénykertet csináltak egy könyvtár tetején – tehát legyen itt is olyan kert, ami önmagában érdekes, látogatóvonzó! 2016-ban emlékezünk a könyvtár épületének egykori tulajdonosa, Doleschall Gábor orvos, növényfiziológus halálának 125. évfordulójára – a könyvtár munkatársai között pedig van, aki amatőrként, de évtizedek óta foglalkozik gyógynövényekkel. Legyen tehát herbárium!

A döntően dézsakertformát egy másik munkatárs régi hordóinak felajánlása tette lehetővé, az egyedi cserepek készíttetését, a gyűjtéssel be nem szerez-

hető növények vásárlását intézményi és szponzori támogatás. Magának a kertnek a létrejöttét pedig – természetesen – sok-sok munka. Ami nem csökken az átadás után sem, hiszen a kertet folyamatosan gondozni kell.

Visszont látszik már az eredmény is: sokkal szívesebben üldögeznek a könyvtár látogatói a kihelyezett padokon, mint korábban. Megérkezett az első gyermekcsoport is, akik a kertbeli vezetett séta után a könyvtárat is meglátogatták, és végül kézműves foglalkozás során örökítették meg élményeiket.

Természetesen a felnőttek vezetett sétái is a könyvtárban érnek majd véget, hiszen egy kis kulturális kitekintés, néhány érdekes könyv ehhez a témához is kapcsolható. A tervek szerint a kert télen sem szűnik meg teljesen – az átteleltethető növények cserepekben a könyvtárba költöznek majd.

Csörnök Mariann

ARCUNK AZ ÉGEN – A KOSSUTH-DÍJAS SERFŐZŐ SIMON ÍRÓ, KÖLTŐ ÚJ KÖTETE ELÉ

Serfőző Simon legújabb, az összes verseit tartalmazó Arcunk az égen című kötete – a tervek szerint – 2016 második felében jelenik meg az Antológia Kiadónál. A kötetet szerkesztette és az utószót írta Jánosi Zoltán József Attila-díjas író, irodalomtörténész.

Serfőző Simon egy Zagyvarékashoz tartozó tanyán született. Onnan járt be iskolába Szolnokra. Megismerte a paraszti életet, de dolgozott ipari munkásként is Budapesten. 1962-ben a Szolnok Megyei Néplap munkatársa lett, a katonaság után, 1965-ben Miskolcra került. Már ismert költőnek számított 1968-ban, amikor a Miskolcon megjelenő irodalmi lap, a Napjaink versrovatának vezetője lett, majd 1975-től a lap szerkesztője.

A rendszerváltással új korszak kezdődött a város irodalmi életében is: megszűnt a Napjaink, és akkor indult Serfőző Simon főszerkesztő vezetésével a Holnap című folyóirat. Ez a lap – számtalan változás és főszerkesztőváltás után – ma már nem létezik, de Serfőző Simon kivételes részét a helyi irodalmi élet szervezéséből. A Magyar Írószövetség észak-magyarországi csoportjának előbb a titkára volt, majd 2011-ben a csoport elnöke lett.

Serfőző Simon 1987 szeptemberében meghívást kapott Lakitelekre, de sohasem volt egyetlen politikai párt tagja sem, elsősorban íróként, költőként igyekszik a köz érdekében tevékenykedni.

Jánosi Zoltán József Attila-díjas író, irodalomtörténész megfogalmazása szerint Serfőző Simon „a 'fényes szelők' utáni – nemzedéknek a tagja, amelyik komolyan merete venni a jelszavakban köréjük mázolt szabadságot. Ezért lett sorsa sorozatos elszigetelés, partra vetett élet: a sokaságból kilábolót, a 'nép fiát' a népre mutogató hatalom fékezte meg újra meg újra sorsívében. Nemzedékét a fiatalon s megroppantott lélekkel halálba menők nemzedékeként jegyezheti az idő. B. Nagy László, Soós Imre, Kamondy László, Gerelyes Endre, Szabó István, Hajnóczy Péter, Ratkó József sorsa várta őt is, de szívósságával és dacával kitérítette a gengszter-kezeket, és megőrizte eleven vonásait és pillantásait a jövőnek. (...) Tekintete történelmi tanulságot üzen, pillantása az elmúlt félszázad honi történetében: a helyét, reményeit kereső vidéki Magyarországa...”

Serfőző Simon készülő kötetének címválasztása kapcsán úgy fogalmazott: figyelmeztetni szeretne, emeljük fel tekintetünket, merjünk előre nézni! Arcunk az égen!

Filip Gabriella

NEKÉZSENY: 600 ÉV A BÜKKI HEGYHÁTON

Évszázadok a Bükki Hegyháton: fejezetek Nekézseny történetéből, 1415–2015 címmel jelent meg Bánfalvi László kötete 2015-ben, a település első okleveles említésének 600. évfordulóján.

Személyes hangvételű ajánló sorokat írt a könyvhöz Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere, akit gyökerei idekötnek, hiszen gyermekkorra nagy részét itt töltötte. A szerző, maga is az egykori bányászfalu születője, igyekezett mind a helyben megtalálható kézírásos dokumentumokból, illetve a közgyűjteményekben a település elmúlt száz évét felkutatni.

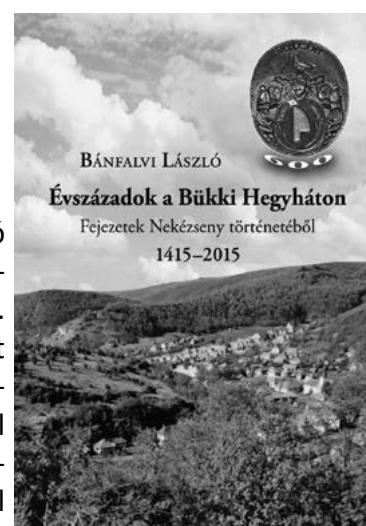
A könyv szerkezete tematikus. A földrajzi környezet bemutatásától indulva kitér a hely nevére vonatkozó tudományos okfejtésekre és a helyben fellelt mondákra. A település lakói még a 20. század első felében is gyalog mentek a piacokra, vásárokra, búcsúkra. A környékbeli bányákba és az ózdi vasműbe járók 1872-től már a Bánréve–Ózdi vasútvonalat használhatták. A szerző az egyházi életről szóló fejezetben a történelmi egyházak mellett a településen jelenlévő kisegyházakat is megemlíti.

A Néprajz fejezet kapta a legnagyobb terjedelmet, amelyben a népdalokat, a teljes paraszti életre kiterjedő szokásokat, hiedelmeket, babonákat közli. Az itt élő em-

berek tiltakoznak a barkó megnevezés ellen, palócnak vallják magukat. Külön fejezetet kapott a kultúra, a sport, a pártok, az egyesületek, a civil szervezetek bemutatása. A szerző nosztalgiával gondol vissza az egykor

nyüzsgő, étellel teli falura, amelynek mai gondjairól a Közelmúlt – Napjaink című fejezetben esik szó.

Végül méltató sorokat találunk a község három jelentős személyiségéről: Szeleczky Zitáról, Balogh Béniről és a Kodály-tanítvány Igó Béla tanár, iskolaigazgatóról. A 20. század második feléről oral history alapján közölt adatok szólnak, míg az Irodalom fejezetben szerzői betűrendben található a könyv írása közben felhasznált dokumentumok jegyzéke. A kötet 169 képet tartalmaz.

Székelyné Forintos Judit

SZERZŐINK

Bede Katalin
könyvtáros, osztályvezető
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Bokrosné Stramszky Piroska
igazgatóhelyettes
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Csörnök Mariann
PR-munkatárs
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Filip Gabriella
könyvtáros
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Findura Judit
gyermekkönyvtáros
Ózdi Művelődési Intézmények Városi Könyvtár

Hajdú János
polgármester
Hernádkak

Hernádiné Puskás Erika
gyermekkönyvtáros
Sátoraljaújhelyi Városi Könyvtár

Hidég Ágnes
könyvtárvezető
Miskolc, Herman Ottó Múzeum Könyvtára

Juhász Mónika
könyvtáros
Mezőkövesdi Közkincs-Tár Nonprofit Kft. Városi Könyvtára

Kövér Sándorné
könyvtáros
Sárospatak, Zrínyi Ilona Városi Könyvtár

Kurucz Péter
könyvtáros
Sátoraljaújhelyi Városi Könyvtár

Miklós Katalin
gyermekkönyvtáros, csoportvezető
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár Gyermek-
könyvtára

Molekné Körösi Beatrix
könyvtárvezető
Kazincbarcika, Egressy Béni Városi Könyvtár

Nagy Attila
könyvtáros
Miskolc, Szabó Lőrinc Könyvtár

Noszályné Bodnár Ágnes
könyvtáros
Sárospatak, Zrínyi Ilona Városi Könyvtár

Impresszum

Könyvtári Mappa. A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei könyvtárosok lapja. Megjelenik félévente, 500 példányban.

Szerkesztő: Csörnök Mariann, Dr. Prokai Margit
Szerkesztőség: Bede Katalin, Bereiné Vasas Andrea, Bokrosné Stramszky Piroska, Filip Gabriella, Miklós Katalin, Varga Gábor,
Venyigéné Makrányi Margit, Zahuczky László.

Cimlapfotó, grafikai munka, tördelés: Körtvélyesi Éva

Kiadja a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár - 3530 Miskolc, Görgy Artur u. 11. | mappa@rfmliu.hu
Felelős kiadó: Dr. Prokai Margit
ISSN 2416-1578 | Nyomtatás: CNR Szolgáltató és Kereskedelmi Bt., Miskolc

Novák Mónika
könyvtáros
Encsi Városi Művelődési Központ és Könyvtár

Soltész Ágnes
könyvtáros, osztályvezető
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Szabóné Lenkefi Ildikó
könyvtáros, területi referens
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Szarvas Beatrix
könyvtáros, csoportvezető, területi referens
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Székelyné Csetneki Ibolya
könyvtáros, területi referens
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Székelyné Forintos Judit
könyvtáros
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár Helyismereti
Gyűjteménye

Szekeres Erzsébet
képzőművész, textilművész
Gödöllő

Ujjné Tellér Gabriella
gyermekkönyvtáros
Tiszaújváros, Hamvas Béla Városi Könyvtár

Trembeczki Lászlóné
könyvtárvezető
Sárospatak, Zrínyi Ilona Városi Könyvtár

Tumikné Csurák Ágnes
könyvtáros, területi referens
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Varga Gábor
könyvtáros, osztályvezető
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Venyigéné Makrányi Margit
nyugalmazott könyvtáros, megyei igazgatóhelyettes
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Zahuczky László
könyvtáros
Miskolc, József Attila Könyvtár

Zsova Márta
könyvtáros, területi referens
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Fotó: Fésüs Ádám, Körtvélyesi Éva, Petrigán György, Varga Zoltán, valamint a könyvtárak munkatársai

